

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio II. De necessitate gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

QUESTIO II.

De necessitate Gratiae.

PRÆMITTO 1. *Non esse jam in hoc difficultatem scholasticè examinandam, quòd gratia sit necessaria ad actiones salutares & ut oportet, hoc enim est articulus fidei fundatus in scriptura, Non ego sed gratia Dei mecum, Converteme Domine & convertar. Hier. 31. & Joan. 6. Nemo potest venire ad me nisi Pater meus traxerit eum. Docet idem August. in omnibus locis contra Pelagium, & demum Trid. Sess. 6. Can. 3. docet: Sine præveniente Spiritu Sancti inspiratione hominem, credere, sperare & diligere prout oportet ut ei justificationis gratia conferatur, minimè posse.*

PRÆMITTO 2. *Non tantum ad primam infusionem habitus fidei in adultis, indigemus gratia præveniente, sed etiam supposito habitu fidei, eadem indigemus ad justificationem nec sufficit sola adjuvans.*

RATIO. Tum quia. Citatae auctoritates loquuntur de omni operatione supernaturali, ergo sine fundamento ad solam infusionem fidei restringetur necessitas gratiae, locutionesque istae deponunt gratiam, non in ipso tantum operari, sed & ante opus, unde August. lib. 2. de pecc. mer. cap. 18. ait; quòd ad Deum nos convertamus, nisi ipso excitante & adjuvante non possumus, ubi etiam excitantem gratiam quæ initium dat operi, & non tantum adjuvantem quæ in ipsum progressum boni operis influit, requirit. Tum quia. In ordine naturali, ad unamquamque feriem actionum indigemus & cogitationibus à bona fortuna injectis, & concursu divino. Ergo & in ordine supernaturali, non tantum excitanti, sed & adjuvanti, nec tantum adjuvanti sed etiam excitanti gratia indigemus. Tum quia. Non est ratio cur indigemus non tantum adjuvanti, sed etiam excitanti gratia ad primam infusionem habitus fidei, & non etiam de cætero. De quo fusiùs consule Ripald. d. 146. n. 4.

DICES 1. cum Vega. Possumus odisse subito quos diligebamus, & contra diligere quos ode-ramus. Ergo peccatores non excitati, possunt pro libitu odisse cum gratia adjuvante.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de fide, quia possumus etiam subito credere post propositionem objecti sufficientem. Directè autem dici potest quod possumus & credere, & justificari sine gratia præveniente, & motibus indeliberatis, sed id non fieri, quia connaturalior est modus, non prorumpendi ex templo, ad actus deliberatos.

DICES 2. Sufficit ut illi actus ad sui supernaturalitatem salvandam fiant ex habitu supernaturali, ergo neque necesse erit, ut antecedentes justificationem, fiant ex prævenienti gratia, quia adjuvans supplebit vicem habituum.

RESPON-

formalitate charitatis, id tantum habere quod assumit Major, secus sub aliis formalitatibus, & licet in humanis esse dignum amore, & esse potentem amare, sit aliud, secus in ordine supernaturali: quia in humanis duo illa separari possunt: non ostendit autem experientia hæc duo esse separabilia in ordine supernaturali; quæ inseparabilitas licet rejici possit in ordinem à Deo factum: attamen rejici potest etiam in conditionem entis; & ut de facto rejiciatur, evincunt rationes pro Conclusionem.

INSTAT 1. Hoc quod est forma prima dans esse supernaturale debet esse tale, cui debeantur reliqua cum esse illo supernaturali connexa. Sed sola gratia & non charitas est talis: quia supernaturales virtutes, aliæ sunt intellectus, aliæ voluntatis; charitas autem quæ est virtus voluntatis, quomodo erit radix virtutum intellectus.

RESPONDETUR. Charitatem sub formalitate charitatis non esse principium exigitivum intellectus, sed præsuppositivum, licet sub formalitate gratiæ sit tale exigitivum, ad eum modum, quo anima non sub formalitate voluntatis, sed sub formalitate animæ, est radix intellectus.

INSTAT 2. Charitas est appetitus quidam naturalis, appetitus autem sequitur naturam & rationem, quæ in præsentem non potest esse alia quam gratia.

RESPONSUM. Charitatem sub formalitate charitatis esse appetitum, non sub formalitatibus aliis.

INSTAT 3. Ripalda. Potest distingui realiter gratia à charitate. Ergo & realiter distinguitur, quia eo pacto, ordo gratiæ conformiter statuetur, ordini naturæ inferiori, & ordini superiori unionis Hypostaticæ, utrumque autem horum simpliciter unicum principium existit accidentium, ac virtutum accidentalium.

RESPONDETUR. Identificatâ charitate cum gratia, adhuc erit unicum principium virtutum; nec sequetur; quòd sicut ab unionem Hypostaticam distinguitur charitas, sic eam distingui à gratia: quia nunquam charitati tribuitur, ut faciat indistans substantialiter, quod tribuitur unioni. Jam autem quæ prædicata tribuuntur gratiæ, tribuuntur & charitati.

DICES 3. Gratia est forma justificans. Charitas non est forma justificans; Nam si actus charitatis non justificat formaliter, nec justificabit habitus, non enim confert subjecto majorem redditum. Unde dicit Aristotel. 9. Methaph. Textu 19. Melius est bene agere, quod pertinet ad actum, quam posse bene agere, quod pertinet ad habitum.

RESPONSUM alibi, suo modo etiam actum charitatis nos sanctificare; & immediatè dictum, quod charitas non sub formalitate charitatis sanctificet nos, sanctitate, quæ sit participatio naturæ divinæ, sed sub alia formalitate.

RESPONDETUR. Quod quamvis actus illi debeant esse supernaturales, non ideo tamen requiritur gratia præveniens ut salvetur supernaturalitas, sed ut cætera sint paria, nempe ut salventur locutiones Patrum, & servetur conaturalis & ordinarius modus agendi.

DICES 3. Sufficit ut excitatio fiat per habitum fidei.

RESPONDETUR. Quod non, quia fortè non ad omnes actus gratiosos, præviè semper, concurrunt habitus fidei. Deinde quia ipse actus habitusque fidei indiget pro sua parte excitatione.

PRÆMITTO 3. *Etiā suppositā justificatione & infusione habituum supernaturalium, adhuc erit necessaria gratia adjuvans.* Est contra Molinam, Bellarm. Valentiam. Sed docet eam Lessius, Becanus, Ruiz, & post illos citat. Ripald. Ratio. Tum quia. Innuit id scriptura, universaliter ad opera gratiæ adiutorium deposcens, nomine autem gratiæ adjuvantis venit aliquid hîc & nunc collatum quod etiam significat ille locus ad Philippen. 2. *Deus est qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate, sicut semper obedistis, ubi obedistis, ostendit sermonem directum ad iustificatos, & ly qui operatur, hîc & nunc, collatam gratiam adjuvantem.* Ad Rom. etiam 9. *neque volentis, inquit, neque currentis sed misereantis est Dei,* ubi etiam currentis, adeoque iustificati actus, referuntur in misericordiam Dei, adeoque in gratiam adjuvantem quod significavit August. cap. 61. & 62. in hanc epistolam, ubi inter alia habet, *neque volentis, neque currentis, sed misereantis est Dei, quia sine ejus adiutorio non possumus adipisci quod volumus, sed ideo potius, quia nisi ejus vocatione non volumus.* Tum quia. Ita significat Arausicanum secundum Can. 25. *Hoc salubriter profitemur & credimus, quod in omni opere bono nos incipiamus, &c. Sed ipse prius nobis inspirat &c. ut cum ipsius adiutorio, ea quæ sibi sunt placita, implere possimus.* Et Trid. Sess. 6. c. 16. ajens de influxu Christi in membra per gratias, ita loquitur; *quæ virtus bonæ eorum operæ, semper antecedit, & comitatur, & subsequitur.* Ubi loquitur de omnibus operibus, adeoque etiam de iis quæ fiunt cum habitu. Hocque etiam videtur significare August. lib. de Natura & gratia cap. 28. *Sicut oculus corporis etiam plenissime sanatus nisi candore lucis aditus non potest cernere, sic homo etiam perfectissime iustificatus, nisi æterna luce iustitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* Tum quia, ut illa opera sint supernaturalia, sufficeret quidem principium elicitive supernaturale quod est habitus, sed aliunde prærequiritur præveniens & adjuvans gratia, præveniens quidem ut motus indeliberatus ab extrinsecoproveniens, adjuvans autem, ut salvetur major, ut ita dicam, dependentia in ordine supernaturali, etiam habituum infusorum, formalitasque gratiæ adjuvantis.

PRÆMITTO 4. *Ad singula opera requiruntur*

singula gratia, & quidem quod non sufficiat gratia præterita ad opus præiens docet Ripald. n. 3. contra Suar. & Granad. Ratio. Tum quia. Verba Patrum quæ exigunt, quod omnis actio supernaturalis fiat Deo movente & vocante, ut sonant accipiantur, præsentem gratiam important. Tum quia, per nos auxilium adjuvans physicè concurrat, ergo debet esse actus existens. Tum quia. Quando dicitur promissus Spiritus S. ad memoriam revocaturus, quæ dixerit filius, id non convincit, nam illa ipsa revocatio in memoriam erit adhuc actualis & præsens. Et licet memoria præteritæ vocationis conferat id objectivè, & remotè, non confert tamen efficienter, ut conferre debet gratia adjuvans, præcipuè cum gratiæ adjuvantis, ut dixi, debet esse concursus physicus. Ex quo ulterius

INFERTUR. Non sufficere unam gratiam ad plures actus etiam subordinatos, contra quæ voluerit Suar. & Ruiz.

RATIO. Quia illustratio respectu unius objecti, non est illustratio respectu alius, & si concurrat ad unum actum, non est concurrat ad alium, sic nec auxilium adjuvans idem erit. Imò præter gratiam ad opus internum requiritur, est necessaria gratia distracta ad opus externum exequendum, v. g. externam perfectionem martyrii, nam id sufficienter significat ille script. Velle quidem adjacet mihi, sed perficere non invenio, sæpèque in ipsa externi operis perfectione vel exercitio, distinctæ difficultates occurrunt, adeoque novæ gratiæ suprandæ.

Sed sufficitne gratia quæ datur ad habendam resolutionem efficacem, quæ imperat actum externum? firmat Ripald. citat. sufficere n. 80. Sed non merito, negat Granad. & Ruiz.

RATIO. Quia experimur difficultatem etiam post dictum imperium in eliciendo actum externo. Locutionesq; Patrum universales id videntur decidere, & licet actiones externæ sint primò meritoria, nec illæ in se sint supernaturales, adeoque nec deposcant gratiam effectivam illius operis supernaturalem; sed ad roborandam voluntatem requireretur gratia supernaturalis, quæ roboratio, est necessaria etiam post resolutionem efficacem. Quamvis autem sap. August. in defectum voluntatis imperantis rejiciat defectum executionis operis externi, id ideo facit, quia indubiè requiritur voluntas imperans, sed non sequitur non indigere nos roboratione sequenti ipsam resolutionem efficacem. Quod autem dicit Ripald. posito efficaci imperio, non posse non sequi opus externum nisi defectu potestatis executive, id vel non convincit, vel pro nobis est, non convincit inquam, quia ipsa arduitas operis, potest facere difficultatem, etiam post efficacem resolutionem, adeoque fundare novæ gratiæ necessitatem; vel pro nobis est, quod scilicet possumus indigere gratia

gratia, in ordine ad ipsam executivam potentiam, in actu deducendam.

PRÆMITTO 5. *In presenti hac tria vel maxime expendenda. Primo:* ad indigeamus gratiâ ad actus honestos moraliter. *Secundo:* ad vitanda omnia venialia. *Tertio:* ad perseverandum, ex quibus decisus reliqua innotescent.

DIFFICULTAS I.

De Necessitate Gratiæ ad actus honestos moraliter?

Plures hac in parte sententias collegit Ovied. contr. 3. à num. 14. principales duæ sunt. Prima Vafq. qui Prima 2da. 190. asserit esse necessariam gratiam per Christum ad talia opera, licet illa sit in entitate naturalis, voluitque illas actiones esse meritorias. Illum secuti sunt cum aliqua distinctione Torres, & Meratius & alii. Oppositum sentit Suar. hic lib. 8. à c. 8. referens se ad librum 2dum de prædest. Arriagi. d. 38. n. 8. Ovied. contr. 3. n. 77. licet cum restrictionibus. Sunt alia sententiæ mediæ. Prima est. Ripal. disp. 20. & 104. quod scilicet ex natura rei non sit necessaria gratia Theologica, ad aliquod bonum opus morale, sit tamen necessaria ex lege & providentia Dei, non propter ipsum opus naturale, sed ad aliud supernaturale circa idem objectum, quod semper fit, quotiescunque fit actio honesta naturalis. Secunda est Konin. qui disp. 8. de merito. dub. 4. n. 63. censet ad operationes iusti honestas moraliter, necessariam esse gratiam supernaturalem, eo quod illæ omnes iniusto sint supernaturales, licet non sit necessaria in peccatore. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta pro sententiâ negantē.

PRIMUM Argumentum est ab Auctoritate.

PRIMA Auctoritas est S. Scripturæ.

PRIMUS locus est ad Rom. 2. Gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, quem locum c. 8. à n. 13. pluribus ponderat Suar. ultimò sistit in Particula naturaliter, quod scilicet impleant legem, ductu naturæ & per vires ejus.

RESPONDETUR favere Suario aliquos interpretes, sed oppositos Augustino qui lib. 4. contra Julianum cap. 3. *idèd, inquit, naturaliter & sine lege, quia de illis loquebatur qui ex gentibus venerunt ad Evangelium, non ex circumcisione cui lex data est, & propterea naturaliter, quia aut crederent in eis est correctæ natura.* Similia habet libr. de spiritu & litera cap. 26. quem sequitur Prosper, Fulgentius, & alii apud eundem Suar. quem locum exponens Anselm. ait, *naturaliter*

quidem sed non nisi per gratiam, & fidem quæ, renovat imaginem Dei. Adde ipsum Suar. monere ibidem n. 12. nihil pro hac sententia in scriptura expressum haberi, quia illa non negat hoc fieri majori aliquo adjutorio, præter concursum generalem. Quamquam ly naturaliter bona, potest supponere pro actibus in substantia bonis, quos actus in substantia, hoc est in se bonos, faciunt gentes, non addit autem script. bene illos fieri; cum tamen non nisi ad bene agendum sit necessaria gratia. Et ita datur elemosyna in substantia sine gratia, non tamen sine gratia potest dari intentione bona & modo debito, quod expressit August. lib. 4. contr. Julian. cap. 3. homines sine fide non ad eum finem hæc opera retulerunt, ad quem referre debuerunt. Quamvis autem concedamus Suario, non esse necessarium ut semper infidelis malo sine faciat, sed negamus, quod ut bene faciat, non esse necessariam gratiam. Quando autem ponitur intentio mala pro exemplo, ponitur tanquam aliquid magis notum. Denique cum non dicat script. illos bene facere, simplicius accipientur verba si ponantur, Gentes naturaliter & sine gratia facientes quæ legis sunt, non tamen facientes bene, hoc enim non dicit scriptura.

SECUNDUS locus est, ex illo Matth. 5. si dilexeritis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis, nonne & Ethnici hæc faciunt, ubi necesse est esse sermonem de dilectione bona, aliàs nullum esset argumentum Christi.

RESPONDETUR etiam hunc locum nihil agere de exclusionem gratiæ.

TERTIUS locus ex Petri Secunda, sed illic loquitur de dominis bonis quantumvis Ethnicis. Negatur tamen, illos habuisse hanc bonitatem sine gratia.

SECUNDA Auctoritas est Pontificia. Damната est hæc propositio 36. Baji. Cum Pelagio sentit qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex solis naturæ viribus ortum ducit, agnoscit. Quod si tantum damnatur hic censura Baji, saltem apparet hanc sententiam esse immunem à Pelagianismo, hoc autem satis est, ut præferatur oppositæ, cum aliàs sit magis conformis Script. & Patribus. Deinde idem, propositione 37. sine censura pronuntiat quod omnis amor naturalis creaturæ rationalis, qui non est à Spiritu S. infundente charitatem, sit vitiosa cupiditas. Similia habet propositio 34. & 35. Rursus ejusdem propositio 28. est liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio non nisi ad peccatum sine gratiæ Dei adjutorio non nisi ad peccatum valet, ergo approbat virtualiter aliam contradictoriam Pontifex, scilicet liberum arbitrium sine gratiæ adjutorio aliquid posse facere quod peccatum non sit.

RESPONDETUR. Quoad propositionem 36. illa damnata non nisi ratione censuræ quam ferebat Bajus, positus enim propositionibus Baji, tum primum sub fine dicuntur aliquæ scandalo-

losa, aliqua hæretica, aliqua offendentes aures, particulatim autem singulis non apponitur censura. Quod autem dicit Arriaga n. 12. Bellarminum qui cum Bajo disputavit sensisse, quod hic stabilitum sit, posse arbitrium suis viribus aliquod bonum morale defacto efficere, id non convincit, fatetur enim Vasq. suam sententiam probatam fuisse Bellarmino, dum Romæ legeret. Quod autem dicit Cunerum qui Romæ contra Bajū egit, sensisse, quod non censura, sed ipsa propositio sit damnata, id non convincit, quomodo enim ausus fuisset eam Romæ defendere Vasq. Quod attinet ad propositionem 37. & 28. canon sequitur ex doctrina Vasq. Ratio, quia longe est alia hæc propositio, omnia quæ sunt sine gratia sunt peccata, & alia, nullum opus bonum morale sit sine gratia; primum non docuit Vasq. sed secundum, decisiones autem Conciliorum sunt nonnisi ut sonant accipiendæ. Et certe si aliquis admitteret actiones in individuo indifferentes, non faceret contra illum, dicta auctoritas, ita nec facit contra eum, qui admittit actiones bonas sine gratia, sed non bene factas. Denique intentio fuit Pontificum damnare intentum Bajī, qui in propositione 37. intendebat, quod omnis amor, qui non est supernaturalis (hoc enim ex phrasi Ecclesiæ significant illa verba, Spiritu Sancto infundente charitatem) sit actus vitiosæ cupiditatis. In propositione autem 28. intentio fuit Pontificum damnare, quod auferret indifferentiam à libero arbitrio ad non peccandum, cum ille independenter à gratiā poneret in arbitrio nonnisi determinationem ad peccandum, illis verbis, nonnisi ad peccandum valet: cum tamen gratia non adferat sed supponat indifferentiam. Nihil autem horum habet doctrina Vasq. Quando autem Trident. docet hominem justificari gratis; quia neque fides, neque opera quæ justificationem præcedunt, eam merentur, non hoc ipso supponit fidem illam, sine adjutorio gratiæ haberi.

TERTIA Auctoritas est Patrum. Expenduntur illæ nominatim, quas adducit Arriaga citatus.

PRIMUS locus est August. ex ep. 5. ad Marcellum, ubi cum agnovisset, Ethnicos non habuisse veram pietatem erga Deum, subdit, *custodientes tamen sui generis probitatem.*

RESPONDETUR. Nomine veræ pietatis intelligi, veram religionem, non addit, autem August. custodiam pietatis fuisse sine ullo auxilio gratiæ.

SECUNDUS locus ejusdem est, ex lib. de littera & Spiritu, cap. 28. de ludæis inquit, *nam & ipsi homines erant, & vis illa naturalis erat eis, per quam legitimè aliquid anima rationalis & sentit & faciat.*

RESPONDETUR. Sicut cum dico, inest beato vis, per quam videt Deum & amat, non sequi-

tur excludi lumen gloriæ &c. ita & in præsentia non excluditur adjutorium gratiæ. Ea autem quæ adducit Espar, ex ejusdem lib. cap. 27. ostendunt in Ethnicis opera bona, sed non exclusionem gratiæ.

TERTIUS locus est ex 3. lib. Hypognosticon post medium *quisquis ita dixerit, quod sine Deo num opus, quod ad sanctum ejus propositum pertinet, nec incipere nec perficere possit, Catholicus est.*

RESPONDETUR. Imprimis non constare quod hic liber sit August. sed etiam hoc polio dici potest, non significare hunc locum quod Catholicum sit sentire, sine auxilio gratiæ possi fieri opus honestum moraliter, quamvis non inspicere ad vitam æternam, de hoc enim illic non discurrebat August. sed tantum opponetur se illis, quod merita naturalia prærequirantur ante gratiam, vel quod gratia non sit necessaria ad merita vitæ æternæ, unde etiam inibi c. 4. 10. lūm negat, quod sine gratia supernaturali probiscantur opera sicut oportet ad salutem. Hinc etiam opera bona quæ à Bono Naturæ oriuntur, inferius dicit, non fieri sine Dei gubernaculo, quod venire potest nomine gratiæ naturalis, vel certe agnoscit illic opera bona, sed non bene facta.

QUARTUS locus est ex lib. 5. de Civit. cap. 13. ubi agnoscit opera aliqua pertinentia ad præsentis vitæ honestatem, & aliqua ad futuram immortalitatem.

RESPONDETUR. Non negare illic August. quod pertinentia ad vitæ hujus honestatem, fiant sine gratia.

QUINTUS locus August. est ex lib. de perfectione justitiæ, ubi hæretico objicienti, quod possit aliquis habere voluntatem nubendi sine gratia, respondet, *quasi pro magno habendum si velle nubere, ubi de adjutorio divine gratiæ, operis suis disputatur* ubi videtur agnoscere Aug. quod sine adjutorio gratiæ possint ista fieri.

RESPONDETUR. Agnoscere August. quod voluntas nubendi possit haberi sine adjutorio gratiæ supernaturalis in entitate, causantisque volitionem supernaturalem, de hac enim gratia cum hæreticis disputabat August. Deinde ostendit argumentum hæreticorum esse à minori ad majus, viâ affirmationis, quasi dicat, non sequitur quod si daremus voluntatem nubendi esse sine gratia, etiam sequatur posse esse voluntatem credendi sine gratia, ex hoc autem nihil argui potest contra Vasq.

Citari solet etiam Auctoritas S. Th. 1. 2. d. 4. 109. a. 2. ubi de natura humana loquens ait, *potest quidem etiam in statu naturæ corruptæ per virtutem suæ naturæ aliquid bonum peculiare agere sine edificare domos:* Sed id non convincit: quia per ly virtutem suæ Naturæ intelligit exclusionem elevationis, opera enim non elevata dicuntur fieri per propriam virtutem; quod autem non excludat absolutè gratiam, verba quæ in fine articuli

articuli ponit, ostendunt, dum ait, in utroque statu indiget homo auxilio divino ut moveatur ad bene agendum. Concedimusq; Ovi ed. quod possit, hæc verba accipere de concursu generali, sed restat querere, cur non possint accipi de auxilio gratiæ, præcipuè cum intentu S. Doctoris fuerit non loqui de necessitate concursus, sed de necessitate gratiæ, ut titulus articuli ostendit, instantiaq; de ægro quam inibi adducit hoc solū vult, quod sicut æger non caret principio vite, ita nec natura corrupta principio potenti operari bene, quia non caret indifferenti etiam ad bonum.

Citari solet Auctoritas Petri Diaconi lib. de Incar. cap. 6. Basilii hom. 9. de opere sex dierum. Prosperi cap. 22. contra collatorem & 26. sed primus, hoc tantum dicit; quod sine gratia antonomasticè dicta, hoc est, in entitate supernaturali, possint agi bona opera. Secundus solū intendit ostendere, quod voluntas independenter à gratia, non sit determinata ad malum. Tertius ostendit quod dentur opera, quæ vitam moralem honestare possunt, non agit autem quidquam de exclusione gratiæ.

SECUNDUM Argumentum est conflatum ex Rationibus quibus utitur Suar. & alii post ipsum.

1. RATIO est hic lib. 1. cap. 8. petita ex intrinseca facultate naturæ, quæ post peccatum non fuit destructa, neque in internis potentiis diminuta, sed tantum privata possibilitate, quam per gratiam & iustitiam ante peccatum habebat.

RESPONDETUR. Necessitas prædictæ gratiæ non oritur ex destructione naturæ humanæ, sed quod Selectio v. g. congruæ cogitationis pendeat à Deo, &c. similia.

2. RATIO ejusdem ex n. 49. Talis actus non est per se impossibilis libero arbitrio gratiæ destituito, nec semper est in individuo ita difficilis, ut sit necessarium adjutorium gratiæ, præcipuè cum ipse actus debeat esse in substantia naturalis, & de objecto proportionato.

RESPONDETUR. Etiam sine selecta gratia, non esse impossibilem talem actum libero arbitrio, nunquam tamen futurum sine illa, quia selectio cogitationis congruæ, quæ intercedere debet, non est in potestate creaturæ.

3. RATIO est ex cap. 13. ejusdem lib. petita, ubi hoc assumit, donum congruæ cogitationis, non esse extra dona, quæ primam creationem consequuntur, quasi ex naturali debito ac subinde non esse propriam gratiam etiam ordinis naturalis, quod ipsum sic probat. Quia hoc debitum potest considerari, vel in ordine ad naturam specificam, vel in ordine ad individua, prior respectu sumptæ naturæ est debita, quia debitum est aliis speciebus rerum, tale genus providentiæ, quo interdum opera connaturalia convenienter ac rectè secundum capacitatem suam naturalem faciunt, ergo idem debitum est, creaturæ intellectuali, secundum suam speciem sumptæ, quod etiam pluribus probat, est etiam debi-

ta hæc gratia individuis creaturis, ex pluribus capitibus, quæ ibi ponit inter alia, quod si singulis speciebus est debita dicta gratia, cum singuli Angeli differant specie singulis debet esse debita &c. &c. quæ in responsione tanguntur.

RESPONDETUR. Sicut ipsa entia aliter se habent inter se quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ita & modus providentiæ divinæ, est alius & alius. Porro etiam ita se habent quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ut determinent sibi non nisi operationem rectam in illo ordine, deviatioque ab illa, non est nisi monstrum, vel miraculum. Porro natura intellectualis primò quidem intendit operationem rectam, sed non determinat illam sibi, unde etiā & providentia divina, aliter cum aliis creaturis, aliter cum natura intellectuali concurrit, nam cum aliis concurrit, ut nisi sequatur operatio, recta debeat uti extraordinaria providentia, quando autem non sequitur recta operatio in natura intellectuali, nemo dicit Deum tunc usum esse providentiæ extraordinariæ: idq; ex eo, quia ut dixi, creaturæ sunt determinatæ non nisi ad unum modum agendi, nisi fortè aliter contingat per accidens, indeque fit, ut divina providentia secundum conditionem naturæ debeat providere, ut non nisi operatio recta sequatur, secundum quod debitum Deus agens, non facit illis ullam gratiam, condistinctam à dono creationis. Quia verò intellectualis natura, non est determinata ad modum agendi non nisi bene, fit, ut providentia divina non teneatur providere, ut non nisi operatio recta sequatur; hinc si sequitur, beneficium Dei agnoscere debet: nec per hoc inferior erit conditio naturæ intellectualis, nam melius est moraliter bene operari & liberè, quam physicè & cum necessitate. Quamvis autem etiam in creaturis aliis, reperiatur quædam indifferentia contingentia, hæc illis accidentaria est, per se enim determinatæ sunt non nisi ad operationem rectam, hinc illis ad eam providendo, Deus non facit gratiam, attendit enim ad id quod, per se & non ad id quod per accidens est, per se autem non est in nobis determinatio non nisi ad operationem honestam. Unde inferes, nec toti speciei naturæ intellectualis, nec individuis debitam esse congruam cogitationem. Quod autem adfert Suar. de determinatione ad primam cogitationem, dici potest, decere quidem ut Auctor naturæ, primam cogitationem honestam offerat, sed decentia non obligante, sed cujusdam congruitatis adeoq; non excludente rationem beneficii: quanquam salvâ suâ sanctitate, potest Deus etiam primam cogitationem non offerre congruam, quæ ipsa congruitas, si ponatur quoad suum seligi, non pendet à libertate humana; unde autem habeatur tunc ratio beneficii, ex dictis de aliis cogitationibus congruis petendum. Et sicut polita cogitatio supernaturali in omnibus

(V)

indivi-

individuis intellectualibus, incredibile videtur omnes dissenſuros, & tamen collatio talis cogitationis est ſpeciale beneficium, ita & in præſenti idem dicendum. *Ad alia ejusdem Suarii ſolventa.*

NOTO 1. Debitam eſſe naturæ, nec cogitationem quæ incongrua eſt, nec quæ congrua, ſed cogitationem, ut appellat Suar, indifferentem, eſt enim obligatus Deus ad dandum id, quod requirit natura intellectualis, ut poſſit liberè operari, non requirit autem determinatè cogitationem, quæ prævideatur determinatè non habitura effectum, vel determinatè habitura, ſed quæ compleat potentiam ad operandum.

NOTO 2. Quòd in occuſum objectorum, non poſſit ſelectio cogitationis congruæ referri, quia in eodem concuſſu, potuiſſet eſſe aliqua cogitatio congrua, ſed ſpectat ad Deum dare congruum. Et licet non poſſit præſumi prudenter, quòd Deus eſſet inſtituturus ordinem rerum, in quo non eſſet ſelecturus auxilia congrua, hoc non obſtante, illorum ſelectio, adhuc eſt beneficium, ut in ſimili videre eſt in ordine ſupernaturali.

NOTO 3. Generatio hujus potiùs hominis quàm alterius, eſt ſpeciale beneficium Dei, comparatione facta ad hominem non genitum; nihilominus generatio hujus hominis non eſt beneficium diſtinctum à beneficio creationis; ſelecta tamen cogitatio, erit diſtincta à gratia creationis, quia illa creatio ſeu gratia creationis, eſt idem realiter cum ejusdem generatione, jam autem cogitatio congrua, non eſt idem realiter, & inſuper nobis ad eandem rationem agendi non determinatis adfert utilitatem & c. nec moraliter loquendo, unà ſimul cum gratia creationis tanquam aliquid illi connexum conſertur, & idem moraliter beneficium eſt; cum gratia creationis, naſci ſub his conſtellationibus.

Continuatur Propoſitio argumentorum.

TERTIUM Argumentum eſt ex iis, quæ ſibi opponit Ripald. n. 99. & quo etiam utitur Eſparza. Non minùs propendit pars hominis ſuperior in objectum rationi conſentaneum, quàm pars hominis inferior in objectum conforme appetitui ſenſitivo, at ratione hujus propoſitionis ſapienter agit homo opera conformia appetitui, ergo ratione propenſionis ſuperioris, aget opera rationi conſentanea.

RESPONDETUR. Utramquæ quantum ex parte objecti potentiam propendere in ſuum objectum, ſed non eodem modo, quia non indiget ſenſus aliunde eligibili congrua ſenſatione, eſtque in modo agendi neceſſitatus, niſi aliunde impediatur: jam autem voluntas & indiget cogitatione congrua, & ex eo quòd ſit in agendo libera, ipſaque ex ſe non eſt electiva alicujus antecederet efficacia, ſit, ut aliter ſe habeat, quàm potentia appetitiva.

INSTAT 1. Eſparza. Difficile imprimis eſt,

ut quis longo vivat tempore, quin vel una vice verum, vel ex veri amore affirmet, item quinquam concipiat affectum v. g. ſincera gratitudinis. Rurſus ſunt tales actiones externæ, quarum ſuperata difficultate, non reſtat ulterius difficultas in executione ob motivum honeſti. Denique quæ reddunt difficilem unum actum, eadem facilem reddunt alium, eſt ergo impoſſibile, ut dum eſt homo in ſtatu viatoris, ſit ſemper conſtitutus in impotentia morali omnium ſimul actuum honeſtorum. Quod ſi unicuique in eſt potentia bene operandi morali, atque in-dependenter à gratia per Chriſtum, poteritopus bonum ſine illa ponere.

RESPONDETUR. Hoc ipſum probari debuiſſe, quòd completa potentia bene operandi moraliter inſit homini ſine gratia, item quòd concipiat ſine gratia affectum ſincerae gratitudinis & c. ſimilia. Licet hæc gratias paſſim Deus offerat.

INSTAT 2. à pari. Habitus ſupernaturales, ſuis viribus, abſq; auxilio gratiæ ſibi indibito, poſſunt efficere actus ſupernaturales quamvis offerantur illis auxilia ſufficientia, ergo poterit, & natura rationalis uti ſuis viribus abſq; auxilio ſibi indibito, & agere opera naturalia.

RESPONDETUR. Concedendo totum, ſic ut tamen non ſequitur, quòd collatio gratiæ efficacis, non ſit gratia, homini etiam habitibus ſupernaturalibus inſormato; ita nec ſequetur in præſenti, immò hic ipſe medius terminus, eſt potiùs pro nobis, quia ſicut indigent adhuc habitus gratiæ, ita indigent & potentia.

QUARTUM Argumentum eſt ex Arriag. cit. a. n. 13. & oftendit imprimis quòd poſſit cogitatione boni & mali, non ſit neceſſaria ulla nova gratia, tenens ſe à parte voluntatis, quòd ſic probat. Voluntas eſt libera ad peccandum, & hoc ſine gratia Dei; ergo ex parte voluntatis habet, quòd requiritur, ut efficere poſſit opus bonum. Conſequentia probatur, quia non poſſet eſſe peccatum, niſi ſit potentia ad illud vitandum atque eo ipſo quòd ſit potentia ad vitandum peccatum, eſt etiam potentia ad bene operandum, vitando enim illud peccatum homo bene operatur, maxime in ſententia negante actus indifferentes in individuo. Ergo ſine gratia ſpeciali ex parte voluntatis, diſtincta ab ipſo concuſſu generali Dei & indifferenti, datur potentia ad aliquod opus honeſtum.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum, quòd ſcilicet ſit homo indifferens ad non diligendum Deum ſuper omnia amore obligativo; adeoque quòd deberet ex viribus naturæ elicere illum amorem, & tamen ſupponitur, ſi ille amor obligativus eſt, eſſe debere ſupernaturalem. Quòd autem dicit Arriag. de hoc argumentum tantum proponere, ut oftendatur aliquod opus bonum poſſe fieri ſine gratia, ſed non de omnibus, id non obſtat, ne dicat

argu-

argumentum probare multum, siquidem idem medius terminus aptari potest extra intentum. Directè autem ad objectionem dici potest, quod attinet ad hanc propositionem: potest homo sine gratia Dei peccare & non peccare, si faciat hunc sensum, non influente gratiâ in peccatum, est vera propositio, sed non sequitur posse aliquid bene fieri sine gratia: si autem faciat hunc sensum: potest homo sine gratia Dei non peccare, hoc est, quamvis non supponatur habere gratiam, est petitiô principii, probandumque restabit quod assumitur.

INSTAT idem n. 19. Moraliter est impossibile, ut in innumeris occasionibus bene operandi, ex quibus sæpissimè valde homini connaturalis est bene operari, & verò connaturalius, quàm contrarium, ut amicum optimè meritum amare, impossibile inquam, tunc hominem cum concursu generali, aliquando non bene operari.

RESPONDETUR. Connaturalitatem quam assumit objectio, desumi ex ordinariâ collatione talium gratiarum, concursus autem ipse generalis non est is, qui de se natus sit adferre congruam & selectam cogitationem, quam tamen requiri, iteratò inculcatum est.

QUINTUM Argumentum Tanneri, eoque utitur etiam Ovid. cit. n. 29. Quia scilicet hæc sententia licet videatur attollere gratiam, eandem deprimit, quod sic ille proponit. Natura præventa cogitatione naturali, potest elicere actum conducentem ad vitam æternam, qui sit principium justificationis, & intuitu cuius dentur auxilia supernaturalia; oppositum autem Vasq. sentientes, negant talem actum posse eliciergo magis erigit naturam Vasq. Deinde quia Vasq. concedit eam gratiam ad opera bona moralia, quæ meritoria esse affirmat, ponit ergo gratiam quam Pelagius admittebat, neque enim ipse negabat gratiam naturalem. Et certe gratia necessaria ad opera moralia, oritur ex causis naturalibus, & singulari providentia Dei ita dispositis, ut docet Vasq. d. 189. n. 144. sed talem gratiam etiam admittebat Pelagius, ut constat ex alibi dictis, ergo sententia hæc cum Pelagio deprimit gratiam, & elevat naturam.

RESPONDETUR. In sententia Vasq. duo habentur, primum quod necessaria sit gratia etiam ad opera bona moralia: secundum quod illa opera disponant ad justificationem & quod intuitu, ejus dentur auxilia supernaturalia. Posset aliquis tueri nonnisi primum & negare hoc secundum, ut fecit Turrianus apud Ovid. cit. n. 18. Quod attinet ad objectum propositionis, differentia hæc est inter Pelagium & sententiam Vasq. quia præter gratiam naturalem, nullum aliud principium admittebat supernaturale, admittit Vasq. differt item à Semi-Pelagianismo, quia illi ponebant merita conditionata æquivalentia absolutis, non admittit Vasq. Deinde quia deter-

minatio habenda: potius cogitationis congruæ quàm non congruæ, pendebat apud Semi-Pelagianos à viribus meris naturæ, in sententia Vasq. à Dei gratiâ per Christum. De hoc tamen argumento inferius adhuc agetur.

INSTAT 1. Ovid. n. 77. Quia quamvis congrua cogitatio sit speciale beneficium, quo caret ille qui habet cogitationem nonnisi sufficientem, nihilominus illa cogitatio non potest dici quod proficiatur ex gratia, quod ipsum probat n. 86. quia Patres dum asserunt bonum opus fieri non posse sine gratia, plerumque addunt hos terminos sicut oportet, ut addit Arausicanum secundum Can. 2. vel conveniens ad vitam æternam, ad salutem &c. ut habetur in Moguntino, Can. 5. Ergo opera illa bona, quæ fieri possunt non ut oportet ad salutem, non erunt facta ex gratia. Subnectiturque idem Ovid. alia huc concernentia testimonia.

RESPONDETUR. Imprimis qui vellet tueri sententiam Vasq. prout ipsemet illam tueretur, diceret ex hoc ipso illa opera esse ex gratia facta, quia conducunt ad salutem, sed quia hic modus tuendi non est ita expeditus, diceret cum Turrianus, opera non esse meritoria, proficiat tamen ex gratia, quia quamvis ea gratia quæ in controversia agitabatur inter Pelagianos & Augustinum antonomastice vocetur gratia, eaque sicut oportet, nihilominus & alia adjutoria possunt vocari, idque ex mente Patrum, gratia. Ratio. Auctoritas August. qui Epist. 95. agnoscit gratiam creationis; *etsi enim inquit, quadam non improbandâ ratione dicitur gratia Dei quâ creati sumus &c.* lib. de Spirit. & lit. cap. 35. *arbitrium inquit, ad Dei gratiam, hoc est, ad Dei donum pertinere,* lib. 4. contra Julianum, cap. 3. *agens de pluribus virtutibus moralibus gentilium, subdit; quanto ergo tolerabilius illas quas dicit in impiis esse Virtutes, divino muneri, quàm eorum tantummodo tribueres voluntati.* In dubiè autem gratia, munus divinum est. Prosp. contra Collatorem c. 22. reprehendit eos qui docent *sine ullo inquit, opere gratia, naturaliter omni animæ, semina inesse virtutum* Anselmus in lib. de Concor. par. 3. colum. 4. *cum omnia subjaceant dispositioni Dei, quidquid contigit homini, quod adjuvat liberum arbitrium, ad arripiendum, vel servandum, hanc de qua loquimur rectitudinem, suæ gratiæ imputandum est.* Conferunt autem tales actiones, tanquam removens, prohibens. Bernardus lib. de grat. & lib. arb. Porro ipsum (supple liberum velle) ut esset, creans gratia fecit. S. Thom. prima 2dæ q. 136. ar. 2. ad 2dum. *Dicendum quod bonum politicæ virtutis, commensuratum sit naturæ humanæ, & id eo absque auxilio gratiæ gratum faciente, potest voluntas humana in illud tendere, licet non absque auxilio gratiæ Dei.*

INSTAT 2. idem. Providentia quâ Deus condidit mundum, quatuor creavit elementa, caelos ita disposuit, licet id ita debitum non esset, &

(V) 2 tamen

ramen ea omnia ad beneficium creationis spectant, ergo idem dicendum de cogitationibus naturalibus.

RESPONDETUR. Si ponatur ordo creationis talis, ut omnia quæ sunt ordinis naturalis habeantur per modum indivisibilis objecti volubilis, hoc sensu collatio auxilii prævisi congrui, non erit beneficium speciale condistinctum à beneficio creationis. Caterum si non ponatur ordo creationis ita universalis, sed nonnisi ea ponantur in eo ordine, quæ directè positionem creaturarum concernunt, & ea quæ sunt accessoria ejusdem positionis, ut talis concursus planetarum, & qualitas &c. eo casu habebit rationem specialis beneficii collatio auxilii congrui, quavis in entitate naturalis. Ut ergo præscindatur occasio quæstionum de voce, hoc tenendum erit, si nomine beneficii specialis veniat id, quod est supernaturale, sic congrua gratia naturalis non erit beneficium speciale; si autem nomine specialis beneficii veniat id, quod non habet se tanquam formalis rei positio, nec se habet ut aliquid, moraliter loquendo, per modum ejusdè, & accessoriè se ad positionem habens, eo sensu beneficium congruæ cogitationis naturalis, erit beneficium speciale, distinctum à dono creationis; defacto enim cogitatio congrua, non habet se per modum accessorii sequentis hunc ordinem, siquidem etiam sufficiens cogitatio posset eundem ordinem sequi, nec cogitatio congrua habet se sicut in mundo est ortus solis & lunæ, quia non esset ejusdè mundi positio, si prædicta non haberentur, esset autè idem mundus, etiam non datà cogitatione congruà, nisi ex speciali beneficio.

INSTAT 3. idem. Ex dictis sequi, quòd etiam bruto fiat gratia, cum causæ ita cum illo concurrunt, ut sit perfecta generatio.

RESPONDETUR. Gratia nomen appropriatè sumitur per ordinem ad creaturas rationales, neque enim dicuntur apud nos bruta gratiam habere, vel unum brutum conferre gratiam alteri. Deinde cum determinent sibi bruta per se loquendo certum ordinem generationis, exceptis casibus, certè secundum illam determinationem operans Deus, non potest dici facere gratiam, sed explens ordinem. Quia autem creatura rationalis non est determinata ad habendam cogitationem nonnisi congruam, quæ ipsa de se bona est, & non sita in potestate donatarii in ordine ad illam seligendam, fit ut illius collatio, rationem beneficii specialis obtineat.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta partis affirmativæ.

PRIMUM Argumentum est deductum ab Auctoritatibus, ex quibus plurimas adducit citatus Vasq. brevitas causâ in compendium erunt adducendæ, & ex illis explicatis reliquæ intelligentur.

1. AUCTORITAS est ex eo, quia Aug. disputans contra Semipelagianos, exinde deducit etiam initium nostræ justificationis non esse ex nobis sed ex gratia speciali, quia non est in nostra potestate seligere auxilium, & habere hanc potius quàm illam cogitationem; habet hoc August. lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum, lib. 2. de peccat. merit. cap. 17. lib. 1. ad Simplic. q. 2. similia habet Ambrosius, lib. de fuga seculi cap. 7. & 19. quod etiam probant illa testimonia, in quibus cogitationes bonæ dicuntur esse à Deo, & ex gratia: quæ loca omnia in compendium redegit citatus Suar. cap. 16.

RESPONDETUR. Imprimis Augustinum egisse contra Semi-Pelagianos, non de cujusunque cogitationis selectione, sed cogitationis supernaturalis: quia illius erat intentio, convelle- re ipsam substantiam erroris; Semi-Pelagiani- mus autem voluit initium justificationis, esse ex meritis naturalibus. Deinde dici posset distinctas esse has quæstiones; an selectio talis cogitationis sit gratia in re, & an sit vocanda gratia, vel an sit distincta à beneficio creationis, primum illud innuunt dictæ auctoritates, consentientes oppositi, secundum non innuunt, in quo tamen vertitur controversia. Denique alia hæc est propositio; hoc auxilium non est supra exigentiam gratiæ creationis, & alia; hoc auxilium est debitum & consequens gratiam creationis. Prima propositio hunc sensum facit, quòd aliquid sit in eodem ordine cum gratia creationis, hocque concedent oppositi. Secunda propositio hunc facit sensum, quòd cogitatio congrua, sit per modum proprietatis gratiæ creationis, quæ propositio est falsa, quia etiam congrua cogitatio, stat cum ordine creationis. Imò cum ipse Suar. frequenter fateatur, gratiam hanc esse speciale beneficium, licet non distinctum à gratia creationis, hoc ipso debet agnoscere esse distinctum, non quidem ordine sed specialitate, quod etiam advertit Arriag. citat. n. 18. certè enim gratia creationis, est gratia communis. Quod attinet ad alias Auctoritates, duplicis sunt generis, quædam universaliter dicunt has cogitationes esse ex Deo, & ex auctoritates explicatione non indigent, dici enim potest, quòd cogitationum illarum selectio sit à Deo, licet non sint gratia simpliciter. Aliæ autem Auctoritates dicunt, quòd cogitationes illæ sint ex gratia, & hæc auctoritates vel procedunt de cogitationibus omnino sanctis, & supernaturalibus, quæ indubie sunt ex gratia, vel certè secundum alias phrasas Patrum, si sunt cogitationes merè morales, procedunt ex gratia cum addito.

2. AUCTORITAS est ejusdem August. & aliorum Patrum universaliter assumentium, bonum opus non posse fieri sine gratia, ita loquitur August. lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 8. lib. de Spir. & lit. cap. 28. epist. 106. & 107. lib. 4. contra Julian. c. 3. quod etiam significat

gnificat Ser. 13. de verbis Apostoli, ubi dicit: *ad-
jutorium Spiritus S. prorsus si desuerit, nihil boni a-
gere poteris*. Similia habet Prosper epist. ad Ru-
fin. & ad tertiam Objec. Gallorum lib. 3. con-
tra Collatorem, cap. 3. & cap. 22. Fulgentius de
Incarnat. & grat. cap. 16. & cap. 19.

RESPONDETUR. Quod ex auctoritates
procedant de cogitationibus congruis in ordi-
ne supernaturali, adeoque de meritis, ut latè il-
lustrat Suar. citat. cap. 20. n. 4. velloquuntur de
gratia cum addito, adeoque non de gratia Au-
gustiniana, quæ est gratia sine addito. Quam-
vis autem non ubiq; hæc gratia appelletur cum
addito, nec semper appellatur gratia creationis,
vel gratia doctrinæ, id non obstat, quia ut re-
spondet Suar. non fuit necesse in singulis locis
eandem verba repetere, sufficienterque id colli-
gitur, ex doctrinæ serie. Quo etiam modo ex-
plicare possumus auctoritates scripturæ, in qui-
bus habetur, quod omnia gratiæ sint tribuenda,
quamquam in multis locis solum significat scri-
ptura, quod requiritur divinus concursus ad o-
perandum, imò idem applicari debet etiam de-
cisionibus & locutionibus Pontificum, quas
perstringit post alios Ovied. a. n. 88. Quando
autem Arausicanum Canone. 9. dicit; nemo
habet de suo nisi mendacium, & peccatum, hoc
solum significat quod Deus non sit causa, sed e-
jus causa, est non nisi creatura.

3. AUCTORITAS petita ex hac propositione
quam interdum assumunt Patres, quod liberum
arbitrium sine auxilio Dei, non nisi ad peccan-
dum valet, ita præter citatum Can. loquitur
Arausicanum Can. 22. & est Augustini senten-
tia 23. ut eam ponit Prosper, videturque hoc in-
nuere August. tr. 5. in Joan. in prologo librorum
de doctrina Christiana in expositione Psal. 142.
Ser. 13. de Verbis Apostoli, cap. 10. & 11. epist. 89.
q. 2. ep. 106. lib. 2. de peccat. merit. & remis. cap.
18. Similia habet Prosper, Fulgentius, Bernard.
Gregor.

RESPONDETUR. Imprimis sunt aliquæ pro-
positiones Baji censurativæ aliarum sententia-
rum, & aliæ sunt simpliciter dogmatizantes: in-
ter propositiones dogmatizantes est hæc 28. li-
berum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio non-
nisi ad peccandum valet, & hæc propositio est
damnata à Pio V. & Gregorio XIII. non ergo
illà ut sonat potest se tueri Vasq. & alii cum ipso,
quia tamen agitur de auctoritate Arausicani &
aliorum Patrum citatorum, idèd distinguendæ
sunt hæc duæ propositiones, liberum arbitrium
de se non nisi ad peccandum valet, & hæc, libe-
rum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio nonni-
si ad peccandum valet, prior propositio facit
hunc sensum: Auctor mali, solum est liberum
arbitrium, de seque id hoc habet, & prout con-
distinguitur à Deo, ut sit causa mali, quæ propo-
sio est vera & Catholica doceturque ab Arau-
sicano, quod expresse utitur hoc termino De se,

alia autem propositio facit hunc sensum: nisi po-
natur gratia, quidquid fiet, peccatum erit, &
hæc propositio non habetur in Patribus. De-
inde est alius modus respondendi eidem propo-
sitioni, quod scilicet ad singula opera, quantum-
vis moraliter non nisi bona, requiratur auxilium
divinum, licet illud non sit auxilium gratiæ sine
addito, vel gratiæ Augustinianæ. Denique dici
potest cum Suar. cap. 20. quod scilicet Patres
ita loquentes egerint secundum subjectam ma-
teriam & errorem, docebat Pelagius viribus
naturæ perveniri ad veram iustitiam & beatitu-
dinem, hinc Patres loqui debuerunt de homine
prout tendente ad vitam æternam, & quia circa
opera vitam æternam concernentia, duplex
non nisi distinctio adhibita, nempe de illis ut
conducentibus, & ut avertentibus à fine, hinc
fit, ut comparando Patres hæc duo extrema in-
ter se, dicant, non habere arbitrium liberum de
se nisi peccatum, quia si quid boni operatur ho-
mo in ordine ad illum finem, non suis viribus,
nec absque gratia Dei id facere potest; quam
responsionem licet impugnet Vasq. d. 109. num.
68. illà tamen in simili utitur, num. 183. ut ad-
vertit Ovied.

SECUNDUM Argumentum est. Nisi pona-
tur quod opera bona moraliter fiant ex gratia,
auferetur ratio divinæ providentiæ cui tribui-
tur concursus illarum causarum secundarum,
vel enim ipse concursus est à providentia ita ap-
plicante causas, auferente impedimenta & c. er-
go & congrua cogitatio provisa erit specialiter à
Deo, potuisset enim Deus res aliter disponere
ne congrua cogitatio proveniret, si autem hoc
non pertinet ad divinam providentiam, hoc erit
in Atheismum declinare.

RESPONDETUR. Quod non sit auferenda
ratio providentiæ divinæ, si illa cogitatio dica-
tur esse ex gratia sed cum addito, licet non sit ex
gratia sine addito, & gratia Augustinianæ.

TERTIUM Argumentum est. De ratione
gratiæ est, esse indebitam, jam autem tale auxi-
lium, est indebitum, alias singulis deberet dari
vocatio congrua.

RESPONDETUR. De ratione quidem unius
cujusq; gratiæ est esse indebitam suo modo, sed
non inde sequitur, ex qualicunque indebiti for-
malitate, jam constituendā illam gratiā in ratio-
ne gratiæ sine addito, seu gratiæ Augustinianæ.

QUARTUM Argumentum est à posteriori.
Quia si tale auxilium non esset gratia, frustra o-
rarem ut nobis detur, & licet homo posset o-
rare pro pluvia, quamvis illa non sit ex gratia,
quæ sit distincta à gratia Creationis, id inde est,
quia non est in potestate orantis illam dare, jam
autem in potestate orantis est, reddere auxilium
congruum, quod ipsum argumentum inde ro-
bur accipit, quia Patres contra Pelagium exin-
de quod pro bonis nostris operibus oremus, in-
ferebant dari gratiam.

RESPONDETUR pluribus viis. *Imprimis* quòd quamvis illa opera non proficiantur ex gratia Augustiniana, & sine addito, sufficit quòd proficiantur ex gratia. Nego autem quòd non possimus petere ut nobis detur auxilium illud speciale, quòd etiam quoad suum seligi, non est in potestate nostra, sicut nec pluvia, licet sit in potestate nostra quoad ipsam exhibitionem ejus, quòd constituit auxilium congruum in ratione congrui; unde jam ostenditur fons, eorum pro hoc auxilio, quia scilicet non est in nostra potestate illius selectio. *Alia via est:* quia scilicet multum probat, nonne enim nos postulamus à Deo bonam memoriam, sanitatis conservationem &c. simil. quæ omnia non sunt distincta à beneficio creationis & sunt quasi accessoria, sequentia conditionem principalis. Denique solvendum est hoc argumentum ipsi Vasq. quia posito quòd illa opera fiant ex gratia speciali, quando petimus auxilium naturale, congruum tamen, petimusne auxilium sufficiens an efficax? non sufficiens, quia tale non est beneficium cum specialitate. Si autem petitur efficax, nonne illud suo modo est in potestate nostra. Et hæc retorsio est ex Arriag. sed non multum urget ipsam Vasq. quia ille recurret ad excessum requisitum ad efficaciam, qui non est in potestate petentis.

Quando autem Patres ex eo arguebant opera fieri ex gratia, quòd pro bonis nostris operibus oremus, id non facit multum, quia etiam hic admittitur gratia, licet cum addito. Dicit etiam posset cum Ovied. n. 123. nempe Pelagianos negasse, quòd Deus influat in nostram voluntatem & actionem, sed in solum posse, ut refert August. lib. 1. de gratia Christi c. 4. operaque bona non magis dicebant pertinere ad Deum quàm mala, unde arguitur, pro ipsis operibus & habenda voluntate bona oramus ad Deum, ergo apparet quòd etiam hæc pertineant ad Deum & gratiam ejus. Jam autem qui negant auxilium congruum naturale esse distinctum beneficium, dicunt tamen fieri illa opera bona ex gratia creationis, & illa specialius ad Deum pertinere, adeoque quòd adhuc pro illis orare possimus.

QUINTUM Argumentum à pari. Non potest homo amare Deum super omnia sine gratia, ergo nec potest actionem honestam moraliter facere sine gratia.

RESPONDETUR. Imprimis nego consequentiam, quia procedere videtur à minori ad majus affirmativè. Deinde dici potest quòd etiam amor ille, & actio honesta moraliter sit processura ex gratia licet non sine addito. Caterum addendum est aliquid de ipso antecedenti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid de Amore Dei super omnia, & de tentatione gravi, aliisque connexis.

EST necesse aliquid adferre de his duobus. An scilicet sine gratia possimus Deum amare super omnia, quòd principium assumitur ad ostendendam eandem necessitatem gratiæ, ad opera honesta moraliter; ad quòd propositum assumitur etiam illud principium, quòd non possimus tentationem gravem superare sine gratia speciali.

Quod attinet ad 1. Divisi sunt Auctores, nam aliqui etiam velleitatem amoris Dei super omnia, sine gratiæ auxilio non posse haberi contendunt, talis est Vasq. alii dicunt in pura natura id fieri potuisse, non tamen in corrupta, talis est Suar. Valen. Tanner. posse autem id fieri in natura corrupta docet Scot. Gabr. Molin. Grana. probabilique putat Suar. Sunt hic etiam aliqui termini distinguendi, nam Auctores intelligunt nomine velleitatis eam velleitatem, quæ scilicet potest componi cum peccato. Rursus amorem qui oblata occasione deserit Deum, licet ante illius oblacionem habeat voluntatem. Denique voluntatem quæ etiam oblata occasione perseverat, & observantiam divinæ legis imperat, secundus ille amor appellatur efficax in affectu duntaxat, tertius etiam in effectu. Hæc notatione terminorum posita.

ASSERO 1. *Quòd possit haberi amor naturalis Dei super omnia quoad velleitatem, & quoad actum efficacem in affectu, licet ad hoc requiratur gratia naturalis.*

RATIO prioris partis est, quia si potest naturalis lumine demonstrari, Deum esse bonum super omnia, cur non & subsequi appetitus amoris super omnia, resolviturque hoc ulterius in hoc principium, quia id non implicat, nec disforme est ulli auctoritati. Pelagius enim non in hoc damnabatur quia admittebat dilectionem naturalem, sed quia nullam aliam admittebat, & illam ipsam dicebat esse sufficientem ad consecutionem beatitudinis. De quo ipso Naturali amore dici potest, quòd mortali peccato opponatur oppositione physica, sed non morali, ut loquitur Ovied. hic n. 146.

POSTERIORIS autem partis, seu quòd requiratur gratia aliqua, ratio peti potest ex dictis à Vasq.

ASSERO 2. *Quamvis concedi possit amor Dei naturalis super omnia absolutus, & efficax quoad affectum, non tamen concedi debet efficax quoad effectum, si debeat supponi diu & notabiliter durans.* Quia aliàs sine gratia supernaturali posset haberi diuturna etiam observantia præceptorum, cuius oppositum infra colligetur.

ASSERO 3. *Quòd non possit dari amor Dei naturalis super omnia, efficax in effectu ad omnem legem, & præcepta implenda.*

RATIO. Quia inter hæc præcepta sunt etiam aliqua, supernaturali non nisi actu explenda, ad quæ se natura, non extendit, ergo illa actus non est efficax in effectu, ad omnia præcepta implenda.

ASSERO

ASSERO 4. *Si illa præcepta sint naturalia, observatio tamen illorum debeat esse conducentis in vitam æternam, etiam ad alia sine adiutorio gratia non potest se extendere amor Dei super omnia naturalia.*

RATIO. Quia etiam hoc videtur favere Semi-Pelagianismo.

ASSERO 5. *Quamvis observatio naturalis illorum præceptorum naturalium non esset sicut oportet, nihilominus ille actus non posset esse efficax in effectu, sine speciali auxilio.*

RATIO, quia ut daret homo perpetuò in illo actu accedentibus tentationibus ab extrinseco, & mobilitate creatà, videntur hæc indigere speciali aliquo adiutorio, licet non sit necessarium, ut sit supernaturale, ita post alios Ovied. contr. 3. n. 136.

RATIO. Quia nec ratione actus qui supponitur esse naturalis, nec ratione præceptorum, quæ supponuntur esse naturaliter implebilis, requireretur auxilium supernaturale.

DICES. Amor efficax non nisi in affectu, etiam excludit peccatum omne, ergo si efficax in effectu non potest haberi sine gratia eaque speciali, nec prior ille habebitur, & è converso.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia procedit argumentum à minori ad majus, via affirmationis.

Quod attinet ad 2. nempe, An possint vinci tentationes sine gratia? D. visi sunt Authores, aliqui dicunt ne levem quidem tentationem posse vinci sine gratia, talis est Vasq. Oppositum sentit Suar. Valen. Tanner. & alii apud Ovied. contr. 4. n. 3. Quod attinet ad tentationes graves, aliqui dicunt posse illas superari absque gratia, sed actu non meritorio. ita Duran. Stapleton. Egidijs, Rubion. tribui etiam solet nostro Molina, sed illum vindicat Ovied. citatus. num. 23. non posse autem vinci sine gratia docet Suar. Valen. Tanner. & alii communiter. *Vi quæsto satisfiat*

ASSERO 1. *Sine gratia supernaturali non potest vinci gravis tentatio per actum sicut oportet.*

RATIO, quia hoc esset Pelagianisare.

ASSERO 2. *Sine gratia supernaturali potest vinci tentatio gravis, victoriâ, quæ non est sicut oportet.* ita post alios Ovied. cit. n. 34.

RATIO, quia etiam potest haberi Amor Dei super omnia naturalis, licet non sit ille futurus sicut oportet. Ergo & vinci tentatio gravis, licet non victoriâ, quæ sit sicut oportet.

ASSERO 3. *Quando sine gratia supernaturali vincitur tentatio gravis, ponenda est gratia specialis, licet ordinis naturalis.*

RATIO, quia etiam in ordine ad vincendum tentationem gravem per actum sicut oportet, requiritur specialis gratia. Ergo etiam in præfenti idem dicendum. Addo tamen, non ita id intelligendum esse, quasi cum sola etiam non speciali adeoque sufficienti gratia id fieri non possit, sed quòd non sit futurum. Hinc

ASSERO 4. *Independenter ab adiutorio speciali sive ordinis naturalis sive supernaturalis, potest physicè, loquendo, qualibet tentatio gravis superari, modo aliunde supponatur sufficiens auxilium.*

RATIO. Quia nulla tentatio etiam gravis aufert libertatem, & unumquodq; auxilium sufficiens adfert posse, negatio autem auxilii etiam sufficientis adfert impossibilitatem physicam, hinc sine gratia sufficienti supernaturali ob defectum comprincipii, impossibile est nobis operari supernaturaliter. Non multum autem ut hoc principio, quòd sine speciali auxilio sit impossibile moraliter vincere tentationem gravem, quia aliàs nec esset nobis liberum moraliter, consequenter succumbere non esset peccaminosum moraliter. Quidquid in oppositum dicat Arriaga citat. num. 15.

ASSERO 5. *Quamvis ordinariè nomine gravis tentationis veniat tentatio per moram temporis durans, ut docet Suar. lib. 1. cap. 24. n. 34. consentitq; citatus Ovied. n. 30. Potest tamen tentatio esse gravis, etiam minimo tempore durans.*

RATIO. Quia gravitas in intentionalibus non indiget commensurari temporis.

DICES 1. Patres absolute & simpliciter pronuntiant, impossibile esse sine gratia vincere tentationes.

RESPONDETUR. Totum hoc verificari, concessâ gratiâ sufficienti, vel efficaci, licet ordinis naturalis, si agatur de victoriâ quæ non sit sicut oportet.

DICES 2. Ex una parte dicit Scriptura, quòd mandata Dei non sint supra nos, ex alia parte, si independenter à gratia non est in nobis possibilitas etiam physica, ea servandi, quomodo non erunt supra nos.

RESPONDETUR. Non erunt supra nos, quia Deus se obligavit ad succurrendum sua proportionata gratiâ, & erit quidem in nobis independenter à gratia physica possibilitas observandi præcepta, h. e. voluntas pro potentia sumpta, non erit tamen completa ob defectum comprincipiorum.

ARRIAGA. Ut innui supra, independenter à gratia speciali, ponit in nobis potentiam physicam, sed cum impotentia morali ad non peccandum, hancq; dicit esse sufficientem ad peccandum. *Sed hæc doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia. Rejicimus prædeterminationem moralem, idq; cotitulo, ut salvetur libertas, ergo etiam & impotentia hæc moralis debet rejici, ut salvetur libertas. Tum quia. Siquis haberet potestatem impeditam physicè, non faceret actum liberum physicè. Ergo, & qui non facit idque ex impotentia, seu insufficientia morali, nō habet actum moraliter liberum, & tamen omnis actus peccaminosus, debet esse actio moralis. Tum quia: ea quæ adfert Arriaga, ostendunt, quòd interveniat major obligatio in præceptis naturalibus

(V) 4

quàm

quàm humanis &c. sed non ostendit libertatem moralem, non requiri ad moralem ipsius observantiam, vel moralem transgressionem, quo tamen sensu concedi possit impotentia moralis, per proportionem ex dicendis infra, colligetur.

DICES 3. Potest Berta superare tentationem fornicationis propter infamiam securam ex amissa virginitate: item si aliquis ex motivo venialiter malo, vincat tentationem: denique hæreticus potest subire mortem propter suum errorem, ergo ad vincendam tentationem non erit necessaria gratia.

RESPONDETUR. Quod attinet ad priores duas instantias, etiam amor ille defugiendæ infamiae, cum sit actus honestus moraliter, indigeat gratiâ proportionatâ, in hoc, quod est vel le fugere illam turpitudinem. Quod attinet ad duas illas posteriores instantias, illæ in præsentem non convincunt; quia doctrina oppositorum procedebat de actionibus honestis moraliter, non est autem actio honesta moraliter, mori propter errorem, vel vincere tentationem ob finem inhonestum. *Hinc jam*

INFERRI potest 1. Notitiam omnium veritatum non posse haberi sine gratia supernaturali.

RATIO. Quia multa sunt objecta, & multæ tales notitiæ, quæ sunt in entitate supernaturalis, ergo illas habere, dependebit à principio supernaturali.

INFERRI posset 2. Notitiam veritatum maxime circa ea, in quibus potest bene vel male operari anima, requiri gratiam specialem à dono creationis distinctam.

RATIO. Quia circa hæc potest esse cogitatio non congrua, eritque necesse recurrere ad Deum feligentem congruam.

INFERRI posset 3. Ad multas veritates etiam naturales, requiri gratiam (quantumvis ordinis naturalis) majorem, tamen & specialio-rem, quam soleant ordinariè dari.

RATIO. Quia sunt aliqua objecta difficilia ita, ut illorum attingentia deponat comprincipium ordinariis majus, tale est objectum v. g. compositio continui, quadratura circuli, & alia similia, quæ veritates legitime attingi non possunt, vel ob suam difficultatem, sine gratia speciali licet ordinis naturalis.

DIFFICULTAS II.

Concluditur Intentum.

PROpositam questionem quæ intercesserat inter Vasq. & Suar. breviter compingo, determinando, an sit necessaria gratia per Christum ad actus honestos moraliter, licet illa sit in substantia naturalis. Ut voluit Vasq. an verò non sit necessaria. ut voluit Suar.

ASSERO 1. Quod opera honesta moraliter non possunt fieri sine gratia. Tum quia. non possunt

fieri sine cogitatione congrua, quam offerre spectat ad Deum; & non est in potestate operantis, selectio illius. Ergo non possunt fieri sine gratia. Tum quia passim exstant Locutiones PP. universales, quæ omnia nostra bona tribuunt gratiæ, sine exceptione. Tum quia nomine gratiæ venit donum ex amore collatum, & quidem in bonum donatarii, & tale, quod non sit situm in potestate donatarii; hæc autem omnia, conveniunt cogitationis congruæ ad bonum honestum, collationi.

ASSERO 2. Gratiam illam esse condistinctam à dono creationis, non quidem ordine, sed specialitate, & formalitate non debite per obligationem. Quod illa gratia non sit distincta ordine, nihil est in hoc difficultatis: Omnia enim ordinis naturalis, qualis supponitur illa gratia, habent eundem ordinem, cum gratia creationis. Quod autem illa gratia sit speciale donum distinctum à dono creationis. Ratio est: tum quia quæ sunt separabilia realiter, & quorum uno posito non ponitur aliud, illud habet distinctam suam entitatem; jam autem posito dono creationis, potest adhuc non poni congrua cogitatio ad bonum honestum moraliter; quod autem illud donum sit speciale. Ratio est: quia non est illa determinatio & connexio, ut posita gratia creationis, hoc ipso ponantur nonnulli congruæ cogitationes, connexæ cum bono honesto moraliter.

ASSERO 3. Hæc ipsa gratia an possit dici gratia sine addito, quæstio est de voce, melius videtur loqui; qui hanc gratiam nolunt esse gratiam sine addito: Ratio: quia gratia sine addito, est gratia asserta contra Pelag. & Semi-Pelagianos: hæc autem non debet esse stans in eodẽ ordine cum gratia Creationis: unde etiam admittebant illi præter gratiam creationis, gratiam doctrinæ, & exhortationis: quia tamen non admittebant aliquod supernaturale interius doctrinæ, erant. Et hoc expressit Aug. epist. 9. 5. ad Innoc. illam confiteatur aperissime gratiam, quam doctrina Christiana demonstrat, & prædicat esse propriam Christianorum; quæ non est natura, sed quæ sitatur natura, non auribus sonante doctrina, & alio quo adjumento visibili &c. sed subministratur spiritibus, & oculis à misericordiâ &c. Quamvis autem admittamus illa opera fieri ex gratia saltem latiori modo, nullo modo dicemus illa esse meritum aliquod de congruo ad salutem: quia hoc videtur accedere ad Semi-Pelagianismum saltem deductivè.

DICES 1. cum Ripalda d. 104. n. 113. Gratia philosophica debet esse gratia à dono creationis distincta, quæ sit donum naturæ rationalis, etiam in hoc rerum ordine constitutæ indubitum; sed plerumq; efficitur actio honesta moraliter sine hoc dono scilicet per cogitationem congruam, excitatam ordinario concursu agentium naturalium.

RESPON-

RESPONDETUR. Positâ illâ excitatione extrinseca, quæ facit, ut opportunè Deus in hac materia offerat cogitationem; selectio quoad rationem congruæ, tota pendet à Deo: verè enim potuisset esse ille concursus objectorum, & tamen non haberi cogitatio congrua.

DICES 2. cum eodem. Cogitatio sufficiens, & nata consequi ad gratiam creationis, v.g. sufficientia ad discurrendum; non est beneficium speciale distinctum à gratia creationis. Ergo neq; efficax.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia gratia prædicta, est quid pro præsentis statu necessarium, & affixum ipsi tali creationi. Jam autem cogitationes congruæ, non censentur necessario affixæ creationi, ponuntq; effectum, quem non ponunt sufficientes.

DICES 3. Cogitatio inferens efficaciter peccatum, non est auxilium simpliciter indebitum naturæ rationali ad peccandum: alias plura indebita auxilia ad peccandum offerret Deus, quam ad honestè agendum. Ergo etiam neque cogitatio honesta, impetrans consensum honestum erit auxilium indebitum.

RESPONDETUR. Retorquendo Argumentum: cur collatio auxilii efficacis supernaturalis, idque sub titulo efficacis, sit speciale beneficium, non autem cogitatio inferens peccatum. Deinde negatur dari ullam gratiam efficacem ad peccandum, seu inferentem efficaciter peccatum. quia illud quod est efficaciter ad aliquid, non potest esse nisi tale, ut concurrat ad illud ex sua natura, & inclinatione, & ad illud ordinetur. Gratia autem sufficiens non concurrat ad peccatum. Sed posito etiam dari cogitationem efficaciter inferentem peccatum. Negatur Consequ. quia illa cogitatio non est donum in bonum donatarii, cum sit ordinatum ad peccatum, quod non est bonum creaturæ intellectuali. Jam autem cogitatio congrua, ordinatur in bonum donatarii.

DICES 4. Quod sine errore fiat opus mechanicum non est specialis gratia Dei, quamvis potuisset Deus eo modo providere homini, quo prævidit illum fuisse erraturum: quia ex ordinem rerum naturalium, acquirit notitiam, & artem artifex.

RESPONDETUR. In opere mechanico duo considerari possunt, voluntas operandi honesta; & hæc pendet à selecta cogitatione, quæ est donum Dei, Secundò in opere mechanico, est ipsa externa operis factio, idque secundum habilitatem complexionis ejusdem artificis. Cumque hic nihil sit specialis honestatis, possideatque creatione suam complexionem artifex, fit, ut ad hæc non requirat gratiam condistinctam à gratia creationis.

DICES 5. Plura sunt opera virtutis adeò homini facilia, ut in omni serie reperiantur. talia sunt providere Parentibus, amare filios.

RESPONDETUR. Etiam talia pendere à gratia, licet illam promiserit Deus offerre, offeratque passim propter bonum universi. Sed id non destruit rationem gratiæ. nam sparsa in commune gratiâ, adhuc gratia est.

INFERES. Etiam infideles posse opera honesta moraliter exercere.

RATIO. Tum quia. Damnata hæc propositio Baji. Omnia infidelium opera sunt peccata; & tamen ex hac propositione deducitur, vel necitur, quòd infideles non possint exercere opera honesta moraliter. Tum quia. Bene possumus suadere Ethnicis Eleemosynam; quod non posset fieri, si opera illorum talia, non essent honesta, sed peccata: Tum quia. Ut urget Suar. lib. 1. cap. 6. n. 8. Fides non est circumstantia boni operis moralis. quia non oportet, ut ille actus sit supernaturalis. Rursus cur non etiam ad honestum finem dirigere poterit suas actiones infidelis; idq; nihil cogitando de idolo. Ad locum Pauli ad Rom. 4. agentis. Omne quod non est ex fide, peccatum est: dici potest; illud quod repugnat fidei, & quod ex infidelitate nascitur, peccatum est: quanquam per Suar. nomine fidei, venit inibi conscientia, de hac enim in contextu loquitur, omne autem quod est contra conscientiam, peccatum est. Quando autem ad Titum 1. infidelibus dicit, nihil est mundum, accipi debet locus, quòd quæ faciunt infideles ex infidelitate motivoque infidelitatis, non faciant mundè. Sine fide etiam impossibile est placere Deo: quia scil. non habens fidem non potest placere, hoc est justificari.

Quid autem sentiendum de mente Augusti. qui videtur docuisse omnia Ethnorum opera esse peccata, ita habet l. 4. contra Jul. c. 3. Lib. 5. de Civ. c. 12. l. 19. c. 25. l. 13. de Trinit. c. ult. l. de Contin. c. 13. l. 1. de Nupt. c. 3. ubi c. 12. ait: *Non potest esse pudicus veraciter qui non propter Deum verum, fidem connubii servat*, unde illud Argum. Aug. *Aut in animo fornicante pudicitia esse potest, aut in infideli pudicitia esse non potest.* Lib. item 1. de Grat. Christ. c. 26. & Præf. in Psal. 30. hæc habet, *attenduntur opera tua* (supple infidelis) & *inveniuntur omnia mala.* Addit Suar. etiam rationes quibus id probabat Aug. c. 7. sed etiam exstant loca Aug. quæ ostendunt etiam in Infidelibus reperiri bona opera; loquens enim de Polemone Gentili revocato ad continentiam per senocratem philosoph. ait epist. 130. *Nam si illum cognosceret, supple Deum, & pie coleret, continentia illa non tantum ad hujus vitæ honestatem, sed etiam ad futuram immortalitatem illi profuisset.* Similia habet l. 1. de grat. Christ. c. 24. l. de Patient. c. 26. & 28. l. de spir. & lit. cap. 27. ubi loquens de Ethnorum factis, inquit, *quæ secundum justitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam merito recteque laudamus.* & l. de bono conjug. cap. 6. *Conjugalis concubitus, filios*

filios procreandi gratia non habet culpam; quæ sententia est generalis, adeoque extensivè ad Infideles. Negat ergo illis virtutes hoc sensu, quasi meritivas vitæ æternæ, & ita loquitur contra Jul. c. 13. Si ad consequendam veram beatitudinem, quam nobis fides per Christum promittit, nihil prosint homini virtutes, non sunt verè virtutes. Loquitur item Augustinus, quod regulariter loquendo, nihil boni operentur infideles; quando autem dicit omnia infidelium opera esse peccata, loquitur de illis prout profectis, ex Infidelitate.

DIFFICULTAS III.

De necessitate Gratia ad vitanda venialia.

DICENDUM est: *Sine gratia speciali neminem posse in natura lapsa vitare omnia venialia.* Est articulus fidei, fundatur imprimis in Scriptura 1. Joan. 1. dicitur: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Trident. Sess. 6. can. 23. sic habet: *Si quis hominem semel iustificatum dixerit, posse in tota vita, peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, Anathema sit.* Innuit etiam id Aug. qui agens lib. de Nat. & Grat. cap. 36. quomodo omnes homines peccent; neminem immunem facit, exceptâ, inquit, *S. Maria V. de qua propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem.* Unde Suar. Gran. Tolet. & alii dicunt etiam Apostolos, confirmatos licet in gratia, venialiter peccasse. Idemque dicit de S. Joan. Bapt. Suar. & Gra. & post illos Arriaga de Justif. d. 51. & addit, quod enim unus aut alter Doctor tribuerit huic aut illi Sancto, non sufficit ullo modo ad exceptionem à Regula. Cæterum S. Joanni immunitatem à veniali tribuit Galatinus, Catharinus, Abulen. Lorinus. Sed tribuinè poterit aliis? Respondet Oviedo, id ab omni fundamento esse alienum, & nullo modo audiendum. Vasq. tomo 2. in 3. p. d. 120. c. 5. docet, quod asserere à lege hac ordinaria esse exceptos paucos aliquos, veluti Joannem Bapt. sit temerarium. Procedit autem Assertio de longo tempore: quia brevi aliquo tempore omnia, inquit, Ripal. d. 117. n. 11. & peccata omnino deliberata longo tempore caveri posse, plures Theologi admittunt. Accedit Ratio S. Thomæ adlata 1. 2dæ. q. 109. a. 8. quia ex una parte appetitus non est subiectus rationi plenè; ex alia parte mobilitas voluntatis, quæ se ad exercitium libertatis ab uno ad aliud transfert, occasiones item tot, juxta communem providentiam ostendunt, hæc omnia longo tempore vitari non posse.

Colligo hinc aliqua quæ de venialibus ad eruditionem sciri possunt. Durand. in 2. d. 28. q. 3. n. 8. docet, non quidem de peccatis venialibus

ex subreptione, sed deliberatè commissis, quod per longum tempus cum effectu vitari possint. Suarii verba sunt l. 9. de Grat. c. 8. 25. non solum per totam vitam, verum etiam nec per notabilem ejus partem posse de aliquo sancto cum fundamento affirmari, recepisse donum carenti omni peccato veniali, etiam ex subreptione per longum tempus. Soto & Vega admittunt, deliberata venialia posse per unum vitari diem, quod etiam non improbabile putat Suar. cit. n. 29. Quando autem dicitur Prov. 24. Septies in die cadit Justus, ad hoc dici solet: quod particula in die non sit in Hebræo, nec in Græco; nec in Bibliis Sixti, & citatur hic locus ab Aug. l. 11. de Civ. c. 31. sine addito in die. Addit Suar. Justos quinec toto die, nec in aliqua ejus parte otiosi sunt, & in bonis operibus diligenter occupantur & frequenter per orationem ad Deum ascendunt, moraliter & cum minori difficultate, posse per diem integrum hæc vitare peccata.

OBJECITUR communiter. Assumiturque hic medius terminus. Quod si possit justus aliquo tempore vitare omnia venialia, possit etiam omnia. Quem medium terminum ita sibi opponit Ripal. citatus supponitque; quavis homo non possit determinare tempus secuturi peccati, posse illud à Deo comprehendere, supponitque v. g. hoc tempus esse tempus dierum 10. quo supposito sic formatur Argumentum. Qui vitat divisivè unum peccatum post aliud, & singula peccata numeri denarii occurrentia, divisivè unum post aliud, vitat collectivè omnia: collectio enim omnium existit successione unius post aliud; nec aliter justus, etiam cum speciali privilegio vitare omnia; at justus potest moraliter vitare divisivè unum peccatum post aliud, seu singula peccata v. g. denarii occurrentia divisivè unum post aliud; quod ipsum probatur quia post vitatum primum, potest moraliter vitare 2. & post 2. 3. non enim manet diminuta, aut defatigata virtus ad aliud, sed eodem profusus modo ac si primum non vitasset. Sicut sol æquè hodie ac cras potest illuminare: quia virtus illuminandi, absque diminutione & defatigatione, eadem perseverat.

Hunc ipsum medium Terminum sic aliter proponit Oviedo citatus supponitque tres dies, & arguit; non minus est liber in 3. die, si vitet duobus prioribus peccaverit, si vitet in 3. non peccet. Ergo etiam si non peccasset, idem poterit; quod ultimò in hoc resolvitur, quia peccasse aut non peccasse tempore præcedenti, nihil conducit, vel non conducit ad peccandum nunc.

RESPONDET 1. Molina. In his eventibus liberis non esse necessarium tempus assignare determinatum, sed hoc vagè & indeterminate esse sumendum. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia redit argumentum factum etiam in vagè sumpto tempore & indeterminate.

indeterminato non diminuitur libertas: alias hoc ipso non peccaret. Ergo etiam si indeterminatè sumpto tempore potest non peccare: poterit etiam in sumpto vagè non peccare. Deinde quamvis nos homines, tempus id determinare non possimus, determinatè tamen illud noscit Deus: quod argumentum sic format Ripalda. Deus noscit quod homo primam horam transigere possit sine peccato; idem noscit de secunda, & sic de reliquis usque ad decem. Ergo noscit determinatè totam illam collectionem posse transigi sine peccato.

RESPONDET 2. Oviëdo. Hominem v. g. per triduum, vel quodecunq; aliud spatium, non posse vitare venialia; posse in quocunque alio minori: ex suppositione autem quod non peccaverit in omnibus instantibus præcedentibus ultimum, in ultimo necessariò peccabit, liberè tamen: quia illa necessitas non est affixa illi ultimo instanti, sed omnibus vagè sumptis. Unde necessitas ex suppositione, quæ casu dato admittitur in instanti ultimo, est necessitas consequentiæ, & non consequentis: non enim non peccasse in præcedentibus, est formalis causa peccandi in ultimo; sed tantum non peccasse, aut peccatum esse in omnibus, quæ ab hoc sive primo, sive ultimo, sive medio distinguuntur, signum est hominem in hoc, peccare, vel non peccare, nullo habito respectu ad priorem, vel posteriorem durationem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Ductum videtur dicere, quod si in antecedentibus non peccavit instantibus, ultimo instanti sit necessariò peccaturus; quis enim unquam necessariò peccat? Et quamvis illa necessitas, ut asseruntur, non sit affixa uni, sed omnibus vagè sumptis, antecedenter antequam veniatur ad ultimum instans, quæ antecedentia supponitur transacta sine peccato; tamen posita illa transactio, non vagè, sed determinatè illa necessitas competeret, ad eum modum, quo si eruiat dexter oculus, necessitas videndi, devolvitur homini ad sinistram, quamvis antea vaga fuerit; quod ipsum sic aliter proponitur. Si non fuisset vaga necessitas, non fuisset per Oviëdo salva libertas. Ergo cum pro determinato ultimo instanti, non sit vaga necessitas, tollitur pro illo instanti libertas. Tum quia. Ipsa ratio vagi non potest salvare libertatem, qualis ordinariè in viatoribus admittitur: si enim essent æqualia duo venialia, sed vaga necessitas, alterum admittendi, non salvaretur libertas. Tum quia. Conc. quod non peccasse in antecedentibus instantibus, non sit ratio formalis peccandi: quia hæc pendet ab usu vitalis potentia, quem non infert negatio peccati antecedens. Sed restat querere. Cur impotentia illa vitandi venialia, ex vi suæ præcisæ, non auferet libertatem in illo instanti, in quo peccari deberet; redibitque difficultas, etiam concessa

so, quod illa necessitas sit consequentiæ non consequentis, cur non auferat libertatem ex titulo necessitatis. Quod ipsum in hoc fundatur. Omnis necessitas, quæ posita, non potest oppositum fieri, & quam auferre non est in mea potestate, aufert libertatem. Talis autem est dicta necessitas: quia nec oritur ex suppositione aliqua actionis meæ, nec est in mea potestate dare mihi illam gratiam, & tamen si illam non habeam, non possum non peccare venialiter.

RESPONDET 3. Ripalda. Impotentiam vitandi venialia omnia, esse impotentiam moralem, non physicam, quod etiam docuit Vega, Lorca, Suar. *Circa quod*

DOCEBAT 1. Impotentiam moralem vitandi venialia conjunctam potentia physica non esse aliud, quam difficultatem vitandi superabilem viribus voluntatis, nunquam tamen re ipsa superandam, quæ impotentia includit duo: alterum antecedens. Nempe difficultatem immunitatis; alterum consequens, stans in eventu conditionato, quo Deus certus sit, nunquam voluntatem sic aut sic præventam, immunem à peccato servandam. Ex vi hujus dogmatis, salvat per hoc libertatem: quia illa impotentia moralis, stans cum potentia physica simpliciter, constituitur eventui consequenti voluntatis: Nam difficultas illa antecedens per ipsum, non est impotentia moralis.

DOCEBAT 2. Quod explicata impotentia non antecedit singulos actus peccati, sed totam collectionem v. g. decem dierum. Coalescit enim in actu i. ex partialibus difficultatibus; ita ut voluntas ex suppositione antecedenti, eodem modo compareretur difficilis ad peccatum decimum post vitata 9: quasi aliquod eorum non vitasset; licet de suppositione consequenti alia res sit.

DOCEBAT 3. Eventus conditionatus consequens talem difficultatem, eodem modo reddit moraliter impossibilem defectum primi peccati, quo decimi: nam defectus decimi, non est moraliter impossibilis ex sola suppositione antecedenti difficultatis, quæ est ad vitandum decimum sed etiam ex suppositione consequenti, quod 9: vitata sunt. Ex quibus eruit hanc responsionem, quod homo post vitatum primum peccatum possit vitare secundum; si reliqua præter secundum, re ipsa vitanda sint, non verò si non sint vitanda. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT 1. Quoad primum dogma: quia posita suppositione eventus, dicit etiam primum, moraliter reddi impossibilem vitacionem alicujus peccati, quod non potest dici: quia quod est necessarium ex suppositione eventus, est necessarium necessitate metaphysica; quia quodlibet esse, dum est, est necessarium esse necessitate metaphysica. Jam autem omnis suppositio consequens, importat esse dum est.

Non

NON SATISFACIT 2. Quia quando dicimur ad aliquid habere non nisi gratiam sufficientem, non dicimur ad hoc habere impotentiam moralem, etiam si tunc sit suppositio non secutionis effectus. Ergo neq; in presenti resultabit impotentia moralis ex suppositione consequenti.

NON SATISFACIT 3. Quia vi hujus explanationis sufficit sola potentia physica ad actum liberum; quod alias impugnatum est.

Solvitur Principalis obiectio.

PRÆMITTO 1. *Quod ad vitandum peccatum debeat dari non tantum sufficientia physica, sed etiam moralis, sicut & ante dictum, quod Præmissi tenet etiam Esparza hic q. 3.*

RATIO Præmissi est. Quia si non daretur sufficientia moralis ad vitanda venialia; hoc ipso daretur necessitas moralis illa non vitandi; nam quando non sufficiunt vires, necesse est succumbere. Si autem est necessitas moralis peccandi, moraliter non peccatur, ut dictum in simili aliis. Deinde, quia si non haberet homo sufficientiam moralem ad vitanda peccata, defectus hic imputetur divinæ sanctitati, & bonitati ejus: nam ad solum Deum spectaret illam gratiam conferre, & tamen illam non conferret. Cum hoc tamen stat, ut positâ potentiâ physica ad vitandum; & positâ etiam sufficientia morali, oriunda existis, quæ se tenent à parte Dei, adhuc tamen sit impotentia moralis, aliunde oriunda, quam impotentiam citatum Tridenti innuit. Ut autem explicetur, quomodo positâ sufficientia morali, quam Deus offert ad vitanda peccata omnia, & in particulari venialia, adhuc sit impossibilitas moralis. Hinc

PRÆMITTO 2. *Virum cogitatio congrua sit debita ex natura rei saltem vagè alicui, vel aliquibus ex tota hominum multitudine, quam quæstionem proponit Esparza hic q. 5. & affirmat. Discursusq; tali explicat.*

SUPPONIT 1. Quod in qualibet multitudine causarum æquè aut ferè indifferentium ad utramq; partem contradictionis, aut contrarietatis, est magis probabile, futuram esse quamlibet difformitatem determinatè sumptam, quam totalem omnium uniformitatem. Cujus rationem dat; quia uniformitas totalis habet plures causas adæquatas, quarum quælibet se solâ possit illam impedire, quàm difformitas: totalem enim uniformitatem potest impedire se solo, quilibet binarius contentus in collectione. Jamq; erit impedita totalis uniformitas, at difformitatem omnium, nulli duo possunt impedire se solis.

SUPPONIT 2. Probabilius esse id impediendum esse, quod habet plures causas adæquatas impeditivas sui: quia quælibet causa æquè indifferens ad impediendum aliquid, fundat spem, quod impediatur aliquid: reddit enim verum

hoc judicium, fortasse impediatur. Ergo si illi causæ addatur alia similis potens impedire, crescit probabilitas. Inferitur exinde minus probabile id esse futurum, quod est magis probabile, impediendum esse: quia major probabilitas unius partis contradictionis, est per se ipsam minor probabilitas oppositæ partis: Consequenter minus probabile est futuram esse uniformitatem, quàm difformitatem.

SUPPONIT 3. Quo numerosior fuerit multitudo individuorum æquè indifferentium ad utramq; contradictionis partem, eò fore minus probabilem uniformitatem inter illa, quia sunt plures causæ sufficientes ad impediendam uniformitatem. *His suppositis*

Dicta sic ad præsens applicat. Multitudo hominum à principio ad finem usque mundi est propemodum infinita, nec illis potest negari differentia ad operandum malè vel bene. Unde sequitur fuisse moraliter impossibile per se, & ex natura rei, ut omnes homines, nullo profusus excepto, convenirent inter se in operando bene, aut in operando malè; quod autem est moraliter impossibile perfectè & suprema impossibilitate morali, qualis est hæc de qua hic, nunquam id contingit. Igitur Deus non prævidit ullam hominum collectionem a qualet multitudini hominum defacto existentium, quæ sit &c. &c. conformis aut in operando bene aut in operando malè. Consequenter non prævidit aut totam collectionem semper cum cogitatione congrua, aut totam & semper cum incongrua. Ergo congrua cogitatio est innegabilis vagè toti hominum collectioni, ac proinde non habet rationem gratiæ superadditæ, vel respectu creationis, vel respectu elevationis. Hocq; totum ulterius confirmat: quia PP. interrogati, cur Deus non impederit omnia peccata Angelorum & hominum, respondebant, quia id facere non potuit salvâ illorum libertate. Ergo nec potuit salvâ libertate impedire in omnibus opus bonum, adeoq; negari omnibus cogitatio congrua. Et dum August. tenet non permissurum fuisse Deum peccata, nisi fuisset ex illis collecturus bonum, hoc ipso supponit Deum nulli collaturum fuisse cogitationem incongruam, nisi eidem vel alteri collaturus fuisset cogitationem congruam. *Sed hæc ejus doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia Aug. dictum conversionis, & ipsam conversionem rejicit ultimò in latens consilium, & voluntatem divinam. Non ergo rejici debet in aliquibus natura rei, & in aliquid saltem vagè debitum naturæ. Tum quia. Si error est Pelagianorum meritis naturalibus deberi Beatitudinem supernaturalem, nec dicet Esparza, illam saltem vagè deberi naturæ rationali, ita nec debet dici vagè esse debitam gratiam supernaturalem creaturæ intellectuali. Quod ipsum ulterius

hoc resolvitur; quia Ens supernaturale, nulli substantiæ creatæ vel creabili debetur. Tum quia. Quod dicit non prævideri à Deo uniformitatem, circa actiones causarum indifferentium, vel id accipit de statu conditionato, vel de absoluto; non de conditionato: quia sicut in statu conditionato prævidetur impenitentia finalis Judæ, ita prævidetur impenitentia finalis S. Petri in alia Hypothesi, & utriusque etiam poenitentia: nullus enim est quem Deus salva libertate non posset salvare, consequenter nullus est, qui non prævideatur sub conditione consensurus. Unde dicit Aug. quod Deo efficaciter salvare volenti, nullum hominum resistit arbitrium; prævidetur ergo etiam uniformitas in statu conditionato. Ergo & pro statu absoluto prævideri potest. Quod autem defacto pro statu absoluto non prævideatur, id referri debet in Dei iudicia, dum pro singulis eligit pro statu absoluto gratias efficaces, permittitque peccata. Categorice autem ad dicta Esparza dici potest; quod causæ indifferentes potius difformiter agant quam uniformiter, si in actione illa sua, non pendeant aliunde à selectione, quam ponat voluntas superior, secundum quam prævidebuntur absolute uniformiter, vel difformiter operantes: quia verò in habendo auxilio congruo pendemus à determinatione divina seligente auxilia, fit, ut à voluntate ejus pendeat conformitas, vel difformitas agendi.

PRÆMITTO 3. *Quamvis nulli naturæ etiam vage sit debitum auxilium congruens; nihilominus illud dare Deum pro suo placito.*

RATIO. Quia cum non conferat illud natura, & tamen conferatur, debet illius collatio in Deum referri.

PRÆMITTO 4. *Quo sensu hæc propositio non sit accipienda: sine speciali gratia non potest homo abstinere ab omnibus omnino venialibus.* Certum est non esse hunc sensum, quod homo non habeat physicam potentiam ad abstinendum ab omnibus venialibus; quia aliàs neque cum auxilio specialiter collato posset id præstare; quia auxilium non confert potentiam physicam, sed supponit. Nec facit hunc sensum, quod, Deus non det sufficientes vires ad abstinendum ab omnibus: quia aliàs in abstinentia ab omnibus non esset homini imputabilis, si quidem non haberet vires sufficientes ad hoc faciendum; nec posset Deus nobis promulgare: Abstineret etiam ab omnibus venialibus peccatis: facilis enim esset promulgationis cassatio, vires non habemus. Imò aliàs ultimò ratio peccati venialis, tanquam in causam deberet in Deum referri. Dari sufficientem gratiam ad vitanda omnia venialia, innuit Suar. etiam lib. 9. de Grat. c. 8. n. 13. ubi assumit hanc propositionem: Negari non potest, quin omnes homines iusti habeant sufficiens auxilium ad vitanda omnia ve-

nia peccata. Sed n. 17. videtur oppositum innuere. Qui tamen diceret ad vitandam totam collectionem venialium non dari sufficiens auxilium, sed non nisi ad singula, per hoc se tueretur, quod cum non tota collectione commissa, sed uno v.g. peccetur veniali, vel tot ex collectione, sufficit, quod ad illud unum in particulari habeat gratiam, possibilitatemque moralem.

PRÆMITTO 5. *Quis sit sensus dictæ propositionis.* Completur ille ex duobus, & ex istis; quæ se tenent a parte Dei, & ex istis quæ se tenent a parte creaturæ. Loquendo circa ista quæ sunt a parte Dei, sequitur quod quamvis Deus det auxilium sufficiens ad vitanda omnia collectivè peccata, quod fecerit tamen decretum de non dando auxilio congruo & efficaci ordinariè; & ut plurimum. Loquendo autem de istis quæ se tenent a parte creaturæ, est inclinatio nostra ad malum, inclinatio item ad sensibile, & hoc est a parte voluntatis; a parte autem intellectus cæcitas & inapplicatio. Ex his autem duobus, principaliter, dicit impotentia illa moralis hoc secundum: cur scilicet ordinariè, & ut plurimum cadatur in venialia. His autem duobus positis, salvatur imprimis quod liberè peccemus: quia datur nobis a parte Dei gratia sufficiens ne peccemus. Oramusque ne unquam peccemus venialiter; salvatur etiam impotentia moralis: quia scilicet in illis semper, & facillimè delinquitur saltem sub disjunctione, nisi adsit specialis gratia Dei. Jam autem talia moraliter dicuntur esse impossibilia, quorum opposita semper saltem sub disjunctione & facillimè fiunt. *Hæc positis directè ad Argum.*

RESPONDERI potest. Concedendo suppositionem, videri nempe à Deo certum numerum, in quorum aliquo determinatè sumus peccaturi venialiter. Proposito autem à Ripalda Argumento, Neganda Minor. Probatio illius distinguitur; qui potest vitare primum, potest vitare moraliter secundum, hoc est, habet vires sufficientes, ut vitet Conc. propositionem, potest vitare, hoc est, est vitaturus & a parte sui non dat fundamentum moraliter inferendi, quod non sit vitaturus. Nego. Quod attinet ad Paritatem de sole. Paritas non tenet: quia in illo non est potentia indifferens ad illuminandum, non sunt occasiones non illuminandi; invitamentaque ne illuminet, valdè affectiva &c. similia. Consequenter nec habetur fundamentum determinandi quod moraliter loquendo non possit cras illuminare. Secus autem habet voluntas creata.

Ad Argumentum prout proponitur ab Oviædo. Idem tenendum. Non minus est liber in tertia die, quam in antecedentibus, hoc est, habet etiam gratiam sufficientem, etiam in tertia die ne peccet, Conc. non minus est liber, hoc est, æque est habiturus gratiam congruam, & a parte sui non dat fundamentum, quod non sit vitaturus. Nego.

(X)

Addo.

ADDO. Quando dicitur. Sine gratia speciali non est possibile moraliter hoc vel illud facere, non isto sensu est accipiendum quasi, hic intelligatur gratia efficax: quia aliàs etiam in aliis materiis qui illà careret, haberet impotentiam moralem; quod non videtur coherere edicto Innocentii: Quod Justis volentibus, & conantibus non sint aliqua Dei praecepta impossibilia; essent autem impossibilia: quia etiam justis volentibus & conantibus non semper datur gratia efficax. Sed dicta phrasis secundum hunc sensum accipi debet, qui jam adlatus; quod scilicet non fecerit Deus decretum de danda efficaci gratia, ad omnia vitanda venialia, & ex altera parte nos semper in illis delinquimus, & facillimè. Ista autem quæ semper & facillimè fiunt ab omnibus saltem sub disjunctione, moralem impotentiam inferunt ad oppositum.

Ex his autem. COLLIGES. Cum impotentia non peccandi compleatur per nos debilitate & fragilitate nostra, quæ non importat ullam antecedentem necessitatē metaphysicam, hoc ipso ostendimus impotentiam moralem non metaphysicam. Nec item in nostris principiis sequetur, quod gratia sufficiens adferat impossibilitatem moralem: quia apud nos impossibilitas moralis non completur negatione securitatis effectus, sed potentia nostræ debilitate, inconstantia, & similibus.

DIFFICULTAS IV.

De necessitate Gratia ad Perseverandum.

ARTICULUS fidei definitus à Trident. sic habet Sess. 6. can. 22. *Si quis dixerit iustificationem, sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, anathema sit.* Fundatur hæc definitio Trident. in Locutionibus imprimis script. qualis est illa ad Philip. 2. *Cum timore & tremore, vestram salutem operamini: Deus enim est: qui in nobis operatur velle & perficere.* Similia sunt verba cap. 1. Ibidem: *Qui potest in vobis bonum opus perficere usque in diem Christi lesu.* Ergo apparet, quod hoc specialiter in Deum refertur debet: 1. ad Corinth. 1. *Gratias ago Deo meo &c. qui & confirmabit vos usque ad finem sine crimine.* Fundatur item in Auctoritate August. lib. de Bono Persev. cap. 8. 17. 20. de Prædest. lib. 1. cap. 7. & 8. de correptione & grat. cap. 11. & 12. de Nat. & grat. cap. 16. Lib. 53. Homil. 23. cap. 6. quæ & alia loca vide apud Suar. Lib. 10. c. 4. à num. 7. hoc posito.

QUÆRITUR I. *Quid à parte quasi nostra dicat perseverantia.*

ASSERO I. *Nomine Perseverantia venire durationem in gratia cum exercitio bonorum operum per longum tempus usque ad mortem.* Et hoc vocatur, perfectum perseverare. Hanc durationem non posse haberi sine speciali gratia, probant prædicta, rationemque assignat Suar. cit.

cap. 4. quia prædicta duratio dicitur declinationem à malo, & maximè fit in observantia præceptorum negativorum. Importat etiam exercitium bonorum operum supernaturalium necessariorum ad observantiam præceptorum affirmativorum. Tertium dicitur mors contingat. Quoad primum, est necessaria specialis gratia: quia illud præceptum, vel impletur negativè: quia scilicet occasio non fuit, nec suppositio mali; hoc autem refert Aug. homil. 23. citat Deum: *Hoc tibi Deus tuus dixit: regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres, suaserat desistit; ut suaserat desisset ego feci, locus & tempus desunt, ut hæc desissent, ego feci.* Deinde hæc ipsa impletio negativorum præceptorum potest impleri positivè, vincendo positivè tentationem, & ad hoc requiritur gratia efficax quæ est donum speciale; secundum illud de exercitio bonorum operum dependet itidem à cogitatione congrua, quæ etiam est donum speciale. Tertium etiam pendet specialiter à Deo, ut mox ostendetur.

ASSERO 2. *Nomine perseverantia venire durationem temporalem in gratia per durationem tempus, quæ etiam non potest haberi sine speciali gratia.* Quod datur etiam temporanea perseverantia, innuit Christi locutio: *Qui perseveraverit usque in finem; quæ locutio non congruet, si non daretur perseverantia & non in finem.* Significat id etiam August. in princip. lib. de dono Persev. Quod autem hæc perseverantia temporanea non possit haberi sine speciali gratia Ratio est, quia hoc perseverare includit donum distinctum à gratia habituali, & gratiis ordinatis.

ASSERO 3. *Nomine Perseverantia venire durationem etiam paucum tempore in bono cui successerit mors.* RATIO: Auctoritas August. de Bono persev. c. 12. *Quis dicat illis non dari perseverantiam, qui agri tudine corporis, vel quocunque casu moriuntur in Christo, quod longe difficilior donetur illis quibus suscipitur & mors ipsa pro Christo.*

ASSERO 4. *Nomine Perseverantia venire mortem succedentem non amissa gratia; quamvis illam non amissio non fuerit libera; & hæc etiam est speciale Dei donum, talis perseverantia est in adultis, si post datam absolutionem v.g. trahantur, & in pueris sine usu rationis decedentibus &c.* Quod nomine perseverantia etiam talis decessus veniat, innunt verba August. Asserto 3. citata. Deinde conjunctio finis vitæ cum gratia bene potest appellari perseverantia finalis, vel gratia finalis. Denique quia Antiqui Scholastici decessum parvulorum in gratia, & adultorum non distinxerunt. Quod autem etiam talis decessus sit ex speciali gratia probant imprimis universales locutiones quæ ostendunt perseverantiam usque in finem esse donum Dei. August. lib. de bono Persev. cap. 17. inquit, *Prode à veritate quam sit alienum negare donum Dei esse perseverantiam usque in finem.* Con-

Punctum Difficultatis I.

Quæ Definitio & conditiones Meriti?

ita huic quando voluerit ipse det finem; quem si dat ante imminuentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem.

ASSERO 5. Hoc ipsum quod est decedere in gratia, vel maxime formaliter perseverantiam. Ita S. Thom. in epist. ad Rom. c. 8. Lect. 6. Bonum hominis non solum consistit in quantitate charitatis, sed præcipue in perseverantia usque ad mortem, & Ratio est; quia hoc solo ablato, & reliquis positis, aufertur. Rursus reliquis ablatis, hocposito, salvatur tota ratio finalis perseverantiae.

QUÆRITUR 2. Quid quasi à parte Dei dicat perseverantia?

ASSERO 1. Quod non dicat aliquid habituale. Ratio. quia de illo PP. non meminerunt; & illud, quod est habituale in nobis, est gratia cum habitibus supernaturalibus, ad quos ipsos ut in nobis perseverent; indigemus perseverantiae gratia.

ASSERO 2. Perseverantiam tribus assertis prioribus explicatam, stare ordinarie in collectione plurium gratiarum. Ratio quia cum illæ perseverantiae involvant pluralitatem aliquam actionum, vel quasi actionum, hoc ipso depolunt plures gratias actuales: quarum: quia singulæ non sunt perseverantiae, fit ut tota nonnulli collectio dicatur donum illud.

ASSERO 3. Quod donum perseverantiae dicat universaliter & gratias externas, & internas; externas quidem; ut talem dispositionem physicam hic & nunc ad mortem, quod commune est adultis & infantibus, in adultis amotionem occasionum ad malum &c. dicit item donum perseverantiae Interiores gratias. Interiores autem gratiae stant in illuminatione ex parte intellectus, affectione ex parte voluntatis. Et quidem quod externa illa gratia pertineat ad perseverantiae donum; citatus est locus ex Lib. de Bono Persev. Videre à veritate. qui supra est citatus, quod autem ad perseverantiam spectent interiores gratiae colligitur ex necessitate gratiae interioris, alias probata.

QUÆSTIO III.

De Merito.

EFFECTUS actualium gratiarum in usum deductarum, est meritum. gratia etiam habitualis datur, tanquam radix merendi, dignificativumque meritum. Unde præsentem locum deposcit sibi tractatio de merito.

DIFFICULTAS I.

De Merito secundum se.

TRACTABIMUS imprimis de Definitione meriti, deinde de ejusdem conditionibus.

EXPLICAT 1. Meritum Ripalda d. 71. quod sit obsequium cedens in utilitatem, aut honorem alterius, volentis illud munere aliquo compensare. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia: quantum fieri potest, per membra divisionis non debet formari definitio, ut formatur hæc, allumendo ly honoris, & ly aut utilitatis. Tum quia, ipsi illi termini necessario conveniunt in ratione aliqua communi. Unde per illam potius debet explicari meritum. Tum quia. Quamvis in merito sit formalitas nexûs cum persona cui fit illud meritum, est tamen etiam nexus cum ipsa mer ratione digni præmio: quia meritum & præmium, videntur relative habere se; meritumque hoc ipso quia meritum est meretur. Si meretur, aliquid meretur, adeoque præmium. Jam autem hæc duæ habitudines meriti si comparentur, videtur esse habitudo ad præmium prior, præhabitudine ad personam cui fit. Ratio. quia magis intrinsecum illud est; merito enim maxime intrinsecum est esse meriti, adeoque quod aliquid meretur consequenter per ordinem ad præmium; & sicut in bono ratio perfecti, prior est, quam ratio convenientis alteri, ita & in præsentis; quod universaliter ut dixi in hoc fundatur: quia extrinseca nunquam sunt priora: ratio autem meritivi præmii, quantum ex illa actione est, non est quid illi extrinsecum: secus persona cui fit meritum. quod si ratio; personæ est extrinseca, & non prima. Ergo in definitione meriti poni non debuit: quia hæc procedit per prima.

ADDI potest. Quod meritum ex ratione sua formali non inferat, minoritatem; hinc & æquales, de se invicem mereri possunt, obsequium autem importat minoritatem. Ergo meritum per obsequium definiti non debuit. quidquid in oppositum velit Ovied. cont. r. n. r.

EXPLICAT 2. Vasq. Quod meritum sit actio laude digna. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Omne relativum non potest aliter, quam per ordinem ad suum terminum explicari; meritum autem est relativum ad præmium; præcipue quia interdum merita erga alterum facta laudamus, quamvis non sint respectu nostri meritum. Tum quia. Est quidem interdum meritum ad laudem præcisè, ita ut laus sit præmium actionis; sed non semper: cur non enim præter laudem alia mereamur æque ac alias laudem, quo casu verè erit meritum; & non erit meritum tantum laudis. Ergo per ly esse digni laude, non rectè explicatur meritum. Tum quia. Ut urget Oviedo citatus n. 6. meritum apprehenditur, ut conveniens supposito distincto ab opere.